

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА МИГ „КИРКОВО - ЗЛАТОГРАД“ ЗА ПЕРИОДА 2023 – 2027 Г.

(проект)

Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г., Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони, подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“

2023 г.

Приложение № .....

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР (ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ) шрифт Times New Roman 12, междуедие 1,15	
1. Географски район и население, обхванати от стратегията за ВОМР	
1.1. Информация за територията и населението на МИГ:	
- Списък на общините, обхванати от МИГ;	- община Кирково - община Златоград
- Списък на населените места, обхванати от МИГ;	<p>➤ Община Кирково: с. Кирково, с. Априлци, с. Бенковски, с. Брегово, с. Бързея, с. Вълчанка, с. Върбен, с. Върли дол, с. Горно Кирково, с. Горно Къпиново, с. Горски извор, с. Гривяк, с. Дедец, с. Делвино, с. Джерово, с. Добромирци, с. Долно Къпиново, с. Домище, с. Дрангово, с. Дружинци, с. Дрянова глава, с. Дюлица, с. Еровете, с. Завоя, с. Загорски, с. Здравец, с. Каялоба, с. Китна, с. Козлево, с. Костурино, с. Кран, с. Кремен, с. Крилатица, с. Кукурак, с. Кърчовско, с. Лозенградци, с. Малкоч, с. Медевци, с. Метличина, с. Метличка, с. Могиляне, с. Мъглене, с. Нане, с. Орлица, с. Островец, с. Пловка, с. Подкова, с. Пресека, с. Първенци, с. Първица, с. Растник, с. Самодива, с. Самокитка, с. Светлен, с. Секирка, с. Средско, с. Старейшино, с. Старово, с. Стоманци, с. Стрижба, с. Тихомир, с. Фоминово, с. Хаджийско, с. Царино, с. Чавка, с. Чакаларово, с. Чичево, с. Чорбаджийско, с. Шипок, с. Шопци, с. Шумнатица, с. Яковица и с. Янино.</p> <p>➤ Община Златоград: гр. Златоград, с. Аламовци, с. Долен, с. Ерма река, с. Кушла, с. Мързян, с. Пресока, с. Старцево, с. Страшимир, с. Фабрика, с. Цацаровци.</p>
- Брой жители на	По данни от преброяването към 07.09.2021 г. населението на

населените места,
обхванати от МИГ.

територията на МИГ “Кирково – Златоград” е общо 30 210 души. Населението на община Кирково представлява 67.7% от общото население на МИГ или 20 442 души, докато община Златоград е с население 9 768 души или 32.3% от общото население на територията.

1.2. Описание на географския район и карта на територията, обхваната от МИГ:

Територията на МИГ Кирково – Златоград се намира в Южен централен район (NUTS 2). Двете общини, обхванати от местната инициативна група се намират в административните граници на две различни области – Кърджали и Смолян, като двете общини имат обща териториална граница.

Община Кирково се намира на територията на област Кърджали. Община Кирково е втора по население и трета по територия в област Кърджали. Разположена е в региона на Източните Родопи върху площ от 538 кв. км. Граничи с общините Крумовград, Златоград, Джебел и Момчилград. Южната граница на общината съвпада с държавната граница с Република Гърция. Община Златоград е част от общините на територията на област Смолян, разположена е на границата между ридовете на Западните и Източните Родопи. Намира се на около 300 км от столицата – София, на около 70 км от международно-известния курортен комплекс Пампорово и на 55 км югоизточно от областния център град Смолян. Златоград е най-южният български град и е разположен само на 4 км от българо-гръцката граница и на 75 км от Бяло море. На изток Община Златоград граничи с общините Кирково и Джебел, на север с община Неделино, а на запад с общините Мадан и Рудозем. Южната ѝ землищна граница съвпада с границата на Република България с Република Гърция. Територията на общината е 173.4 кв. км., която е 5.41 % от тази на Смолянска област и 0.2 % от тази на страната.

Ключовото географско положение на двете общини и трансграничното им значение (на територия им са разположени ГКПП Златоград - Термес и ГКПП Маказа - Нимфея – пресечни точки между Република България и Република Гърция), представляват изключителен потенциал за устойчиво икономическо развитие, чрез по-лесното достигане на бизнеса до чужди пазари и нарастване на туристическия поток.

Релефът на община Кирково е равнинно-хълмист до хълмисто-предпланински. В границите на общината попадат северните склонове на Източнородопските ридове – Мъгленик и Гюмюрджински Снежник. Средната надморска височина е 523 м, като най-високата точка е връх Вейката - 1463 м, които е и най-южната географска точка на България.

На територията на община Кирково са открити няколко находища на полезни изкопаеми. При село Яковица има находище на хромови и железни руди, в с. Костурино на хромова руда, залежи от оловно - цинкови руди са открити край селата Шумнатица, Чакаларово и Джерово. Към този момент находищата на полезни изкопаеми не се експлоатират. На територията на община Кирково има и находища на нерудни полезни изкопаеми - азбест, кианит, дистен, фелицат, гранити, мрамори и други използвани в строителството.

Релефът в община Златоград е с ясно изразен масивен нископланински и среднопланински

характер и с хълмист облик, разчленен от широки долини, в които се редуват проломни стеснения. Теренът е силно пресечен, което се обуславя от добре развитата и гъста хидрографска мрежа. Билата на планинските масиви са по-слабо разкъсани и имат заравнен облик. Преобладаващите геоморфоложки форми са дълбоки долове със стръмни скалисти брегове и многобройни притоци. Отпечатъци върху формирането на релефа са дали вида, напукаността, хидротермалните изменения, изветряването и многобройните тектонски-разломни нарушения на метаморфните скали.

Територията на МИГ – Кирково – Златоград попада в Източнородопския нископланински климатичен район на Южнобългарската климатична подобласт. Нископланинският релеф, характерен за територията на община Кирково и част от територията на община Златоград благоприятства навлизането на топлите течения от Бяло море са основни фактори за формиране на климата за по-голямата част от територията на МИГ Кирково – Златоград. Друг фактор са планинските територии (община Златоград), в които се наблюдава понижаване на температурата и увеличение на количеството валежи. Характеристиките на релефа на двете общини определят преходно – средиземноморски климат на територията на община Кирково, преминаващ към умерено-континенталния климат на територията на община Златоград в нископланинските участъци. Климатът на територията се отличава с прохладно до умерено лято на територията на община Златоград и продължително и горещо на територията на община Кирково (поради нископланинския релеф). Зимата е сравнително мека и в двете общини.

През територията на МИГ Кирково - Златоград преминава р. Върбица, реката с най-голям модул на оттока в България, с обща дължина 98.1 км и с водосборна площ 1202.8 км². Тя води началото си от вливането на реките Малка река и Голяма река в центъра на гр. Златоград.

Хвостохранилище (ХХ) „Ерма река” се намира на 8 км от гр. Златоград и на 5 км на изток от с. Ерма река. Хвостохранилището е язовирен тип. Хвостът от флотационната фабрика се изпуска директно в реката, която го транспортира до опашката на хвостохранилището и от там започва неговото отлагане с естествено придвижване към района на стената.

На територията на община Златоград най-значимото находище на гореща минерална вода е в землището на с. Ерма река. То няма естествен излаз на територията на България и добивът на термални води може да се реализира с помпи, имащи напор не по-малко от 160-200 м

Водните ресурси на община Кирково се формират главно от водите на река Върбица и нейните притоци на територията на общината - реките Дранговска, Кирковска и Чорбаджийска. Общината се намира в район с продължителни летни засушавания, които водят до изчерпване на подпочвените водни запаси. Реките са с непостоянен воден дебит, като след продължителни дъждове и през пролетта водите текат бързо, като някои от тях са с пороен характер и влачат големи количества наносни материали.

На територията на общината са изградени 63 водоема предназначени за напояване на земеделските земи. По-значителни от тях са язовирите: Мъглияне (с капацитет 8 млн. м³), Амбарица при с. Кирково (150 хил. м³) и язовира в местността Голяма нива до с. Домище (30 хил. м³).

На територията на община Кирково е разположено находище на минерална вода „Кирково”.

В община Кирково най-разпространени са канелените и кафявите горски почви, които се характеризират с маломощен хумусно-алувиален слой и са подходящи за отглеждане на топлолюбиви интензивни култури като слънчоглед, тютюн, лозя, на трайни насаждения и картофи. В районите на разпространението им ерозионните процеси са засилени. Почвената ерозия оказва неблагоприятно влияние върху развитието на селското стопанство, като решение на проблема е провеждането на регулярни мероприятия по залесяване.

Най-характерни за община Златоград са: канелени горски излужени, кафяви горски -тъмни , кафяви горски-преходни, горски-светли, алувиално-делувиални, хумусно-карбонатни.

Районът, в който е разположена община Кирково се характеризира с многообразие от дървета, храсти, треви. Броят на срещаните тук растения надхвърля 200 вида.

По състав горите в района са смесени. Най- разпространени дървесни видове на северните изложения са бук , габър и горун, а на южните ветровити склонове - бял и черен бор, смрадлика, зановец.

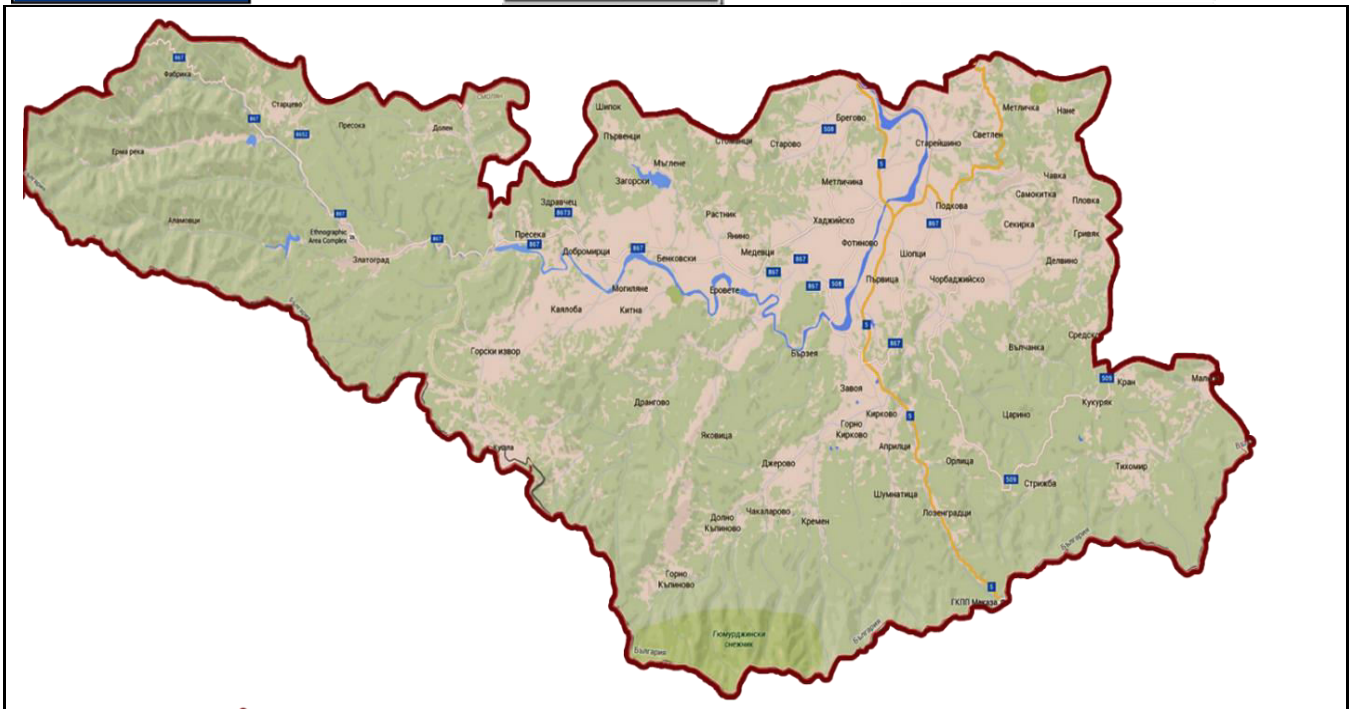
Защитени зони от мрежата НАТУРА 2000, които се намират на територията на общините Кирково и Златоград:

Код на защитена зона	Име на защитена зона	Тип на защитена зона	Площ
BG0001032	Родопи - Източни	Защитена зона по директивата за местообитанията	217 352,95 ха
BG0000372	Циганско градище	Защитена зона по директивата за местообитанията	9555,74 ха

Районът на Кирковска община се характеризира с многообразие от билки - мащерка, бял равнец, риган, синя жлъчка, пелин, жълт кантарион, диворастяща шипка, дива мента, киселец, маточина и др.

Животинският свят в района на община Кирково се отнася към централния високопланински фаунистичен район. Изключителното биологично разнообразие тук включва: 291 вида птици, 40 вида риби, 39 вида земноводни, 26 вида влечуги (в т.ч. два вида сухоземни костенурки, 13 вида змии, 11 вида гущери).

Община Златоград се характеризира с изключително запазено биологично разнообразие, непокътнати и до момента природни местообитания за редица животни. Антропогенният фактор, който е най-голямата заплаха за биологичното разнообразие на територията на общината, не е оставил сериозно отражение върху нея. Животинският свят в района се отнася към централния високопланински фаунистичен район. Изключителното биологично разнообразие тук включва: 291 вида птици, 40 вида риби, 39 вида земноводни, 26 вида влечуги, в това число 2 вида сухоземни костенурки, 13 вида змии, 11 вида гущери.

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията:

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност и описание на съответствието на стратегията с Интегрираната/ите териториална/и стратегия/и за развитие на региона/ите от ниво 2:

В началото на месец юни 2023 г. в с. Кирково, община Кирково и гр. Златоград, община Златоград, бяха проведени две работни срещи с представители на местната общност. Срещите са част от задължителните елементи при разработването на СВOMP. Целта на тези събития бе консултиране подготовката на СВOMP с местната общност за обсъждане програмите, които ще залегнат в Стратегията и разпределението на финансовия ресурс.

На 12.09.2023 г. се проведе обществено обсъждане за проекта на СВOMP с представители на местната общност в с. Кирково, община Кирково. По време на общественото обсъждане беше представен проекта на стратегия за BOMP, включително: резултатите от проучванията, SWOT анализа, резултати от изпълнението на предходната СВOMP, стратегическа рамка, цели и приоритети на развитие, мерки и разпределение на бюджета по тях, критерии за оценка и индикатори. Участниците имаха възможност да изразят мнение и предложения по стратегията, част от които ще залегнат в окончателния вариант на стратегията.

Всички избрани мерки в стратегията ще допринесат пряко или непряко за разгръщане на потенциала на територията на МИГ Кирково - Златоград и за подобряване конкурентоспособността на местната икономика. Допринасяйки за решаване на проблемите на територията е логична и обвързаността на стратегическата рамка на стратегията за BOMP на Кирково - Златоград с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен район, която е част от системата от документи за планиране на пространственото развитие, регламентирани със Закона за регионалното развитие. Тя определя средносрочните

цели, приоритети и перспективи за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие на територията на съответния регион за планиране в съответствие с предвижданията на Националната концепция за регионално и пространствено развитие и другите секторни и хоризонтални политики, както и връзките му с други региони за планиране от ниво 2 в страната и в съседните държави в макрорегиона, с което има за цел да гарантира обвързаността и приноса на всяко ниво на планиране (национално, регионално, областно, местно/общинско).

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в процеса на съгласуване на стратегията:

В проведените общо две работни срещи участваха повече от 30 участници, представители на всичките идентифицирани групи заинтересовани страни на територията на двете общини. Най-активно участие взеха представителите на местната власт, представители и дейци от културната сфера (читалища), представителите на фирми от сферата на услугите, земеделски производители, неправителствени организации.

В процеса по обществено обсъждане се включиха над 50 представители на заинтересованите страни от всички сектори.

3. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията:

3.1. Описание на ситуацията на територията на МИГ към момента на кандидатстване:

Демографска характеристика

По данни на НСИ към 31.12.2021 г. общото население на МИГ Кирково - Златоград е 33 230 души. Жителите на територията на община Кирково са 22 990 души, а на община Златоград – 10 240.

Данните на НСИ показват, че населението на територията на община Кирково се е увеличило с 1 946 души (9%) за периода от 2017 до 2021 г., докато това на община Златоград е намаляло с 659 души за същия период. Въпреки неблагоприятните тенденции на територията на община Златоград, общото население на територията на МИГ през разглеждания пет годишен период се е увеличило от 31 943 души през 2017 г. до 33 230 души през 2021 г. Увеличението на населението е с общо 1 287 души или 4%. Въпреки нарастващото население на територията, продължава тенденцията към обезлюдяване на някои от населените места, не малък брой от селата са с население под 100 души.

Демографските показатели не се различават от тези за страната и района – налице е отрицателен естествен прираст, намаляваща раждаемост, увеличаваща се смъртност.

Като благоприятна демографска тенденция може да отбележим наличието на механичен прираст с положителни стойности, който е резултат от положителните данни, регистрирани на територията на община Кирково. Това се дължи на връщането на българи от чужбина и отлив на население от големите градове и завръщането им по родните места.

Населението на територията на МИГ е с проблемна възрастова структура. Броят на населението в над трудоспособна възраст се увеличава през годините и значително изпреварва броя на населението в под трудоспособна възраст, което също се увеличава през периода, но с много по

- бавни темпове. Тенденцията за увеличаване дела на застаряващото население не е по различна от тази в страната. По този начин е налице недостиг на квалифицирани хора в трудоспособна възраст. Населението в трудоспособна възраст намалява през разглеждания период, което оказва влияние върху намаляването на работната сила.

Етническата принадлежност на населението на територията на МИГ е предимно българска и турска. На територията на община Кирково, ромското население достига 5% от населението.

Пазар на труда, заетост и безработица

Положителна е тенденцията към намаляване броя на безработните лица, съответно намаляващо равнище на безработица. Въпреки това, стойностите остават по - високи от средното за страната. Най-голям брой регистрирани безработни лица по образователна структура са тези със средно и основно образование и безработните лица над 55 г. Не малък е и броят на безработните хора с увреждания, който се е увеличил през разглеждания период. На територията на МИГ се регистрират и икономически неактивни лица, които нито работят, нито търсят активно работа.

Образование

Територията се характеризира с добре изградена мрежа от учебни заведения. Въпреки това се регистрира тенденция към намаляване броя на учениците. На територията на община Кирково има и не малък брой деца от уязвимите групи. В общината има детски градини и училища, които са включени в Списъка на защитените детските градини и защитените училища. В учебните заведения на територията на МИГ не е налична изградена инфраструктура за хора с увреждания.

Здравеопазване

Броят на лекарите е сравнително малък. Хроничния недостиг на общо практикуващи лекари и липсата на болнична помощ, съчетани с лица без здравни осигуровки и многото на брой населени места, води до по-слаба ефективност на здравното обслужване на населението.

Социални структури и услуги

На територията на община Кирково няма изградени специализирани институции за предоставяне на социални услуги. Социални услуги, извършвани в общността се предоставят от „Дневен център за деца и младежи с увреждания” - Добромирци, който функционира като държавно делегирана дейност и се управлява от общинската администрация.

На територията на община Златоград функционират три социални заведения и четири сдружения с нестопанска цел на хора с физически и сетивни увреждания и два клуба на пенсионера.

Основните демографски проблеми (застаряване на населението, миграцията и безработица) са и факторът определящ рисковите групи сред населението: възрастните самотно живеещите лица, деца на самотно живеещи родители и такива, на които родителите са в чужбина. Сред най-уязвими са самотно живеещите които се увеличават, както и нуждите им от подкрепа в ежедневието, особено в изолирани малки населени места, с крайно ограничен достъп до здравни грижи и услуги

Спорт

На територията и на двете общини има изградена добра спортна база и наличие на условия за развитие на спорта и спортните състезания. Налице са закрит плувен басейн, спортни центрове, многофункционални спортни площадки, спортна зала и т.н.

Икономическо развитие

На територията на община Кирково има ограничени залежи на полезни изкопаеми, предимно с местно значение. Основен отрасъл в структурата на икономиката е преработващата промишленост и търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети. Туризмът няма значимо присъствие в икономиката на общината. Основните селскостопански култури са техническите и зеленчуковите. Животновъдството е доминирано от говедовъдството, по-слабо развито е овцевъдството. Горското стопанство е осигурено с горски фонд, стопанисван от Държавно горско стопанство - Кирково.

Икономиката в община Златоград е добре развита, с диференцирана структура с основни отрасли: преработваща промишленост, търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети, туризъм, услуги, строителство, транспорт. Най-силно представеният сектор в община Златоград е промишлеността. Секторът е с дългогодишни традиции, базирани първоначално на силно развитото занаятчийско производство.

Конкурентоспособността в селското стопанство на територията на МИГ като цяло е ниска. Секторът е слабо изразен и въпреки, че бележи ръст в показателите нетни приходи от продажби и произведена продукция, стойностите му остават далеч по ниски от тези на другите сектори.

Броя на предприятията на територията на МИГ се увеличават, както и техните икономически показатели. Като неблагоприятна тенденция може да се отбележи намаляването на заетите в предприятията. По всички останали икономически показатели нефинансовите предприятия на територията на МИГ отбелязват ръст. Най-голям е дялът на микро предприятията. Тази тенденция се приема за неблагоприятна, тъй като производителността на труда в микро предприятията традиционно е по-ниска, както и възможностите за инвестиции и иновации в развитието. В същото време обаче микро предприятията се характеризират с по-голяма гъвкавост и адаптивност. Благоприятна тенденция на територията на МИГ има и в броя на средните предприятия разположени на територията, техният брой се е увеличил близо три пъти за разглеждания период.

На територията на община Златоград инвестиционната активност нараства значително, докато тази в община Кирково е намаляла близо три пъти за същия период.

Инфраструктура

Територията на община Кирково се обслужва от пътища I и III клас. Състоянието на пътната настилка на пътищата от I клас е добро. В добро състояние на пътната настилка на пътищата от

III клас са 12,401 км., средно 15,816 км, а 62,807 км. са в лошо състояние. Дългогодишното отлагане на ремонтните работи по общинската пътна мрежа е причина за влошаване на техническото ѝ състояние, което е фактор, ограничаващ социално-икономическото развитие на общината.

Стратегическо значение за развитието на община Кирково има републикански път I-5, част от паневропейски транспортен коридор №9, (преминаващ през Хелзинки – Выборг – Санкт Петербург – Псков – Москва – Калининград – Киев – Любашевка/Роздилна (Украйна) – Кишинев – Букурещ – Русе – Велико Търново – Стара Загора – Хасково – Александруполис). Освен, че свързва България и Гърция, пътят осигурява и връзката на Кирково с близките общини Кърджали и Момчилград. Реалната експлоатация на транспортния коридор нараства след 9 септември 2013 г. с отварянето на ГКПП „Маказа – Нимфея” при с. Лозенградци, до който води 24-километров асфалтов път от българската страна.

Пътната мрежа на община Златоград е сравнително добре развита и има изградена транспортна инфраструктура, свързваща всички населени места с общинския център. Територията на общината се обслужва от III клас пътища.

На територията на МИГ железопътен транспорт е наличен само на територията на община Кирково - линия Кърджали - Момчилград – Подкова, която осигурява връзката на общината с областния център Кърджали и съседната община Момчилград. Дължината на жп линията на територията на община Кирково е 5.5 км.

Процентът на водоснабдените населени места в община Кирково е 58.90%.

Всички населени места на територията на община Златоград са водоснабдени. Жителите на гр. Златоград, с. Старцево, с. Ерма река и с. Долен се захранват от централната водоснабдителна система, поддържана и експлоатирана от ВиК оператора.

Процентът на свързаност на населението е:

- за гр. Златоград:
  - към водоснабдителната мрежа – 95%;
  - към канализационната мрежа – 75%;
  - към ПСОВ - 55%.
- за с. Старцево:
  - към водоснабдителната мрежа – 100%;
  - към канализационната мрежа – 25%.
- за с. Долен:
  - към водоснабдителната мрежа – 90%.

Разширяването на водоснабдителна инфраструктура на територията представлява сериозен проблем по чисто икономически причини, тъй като населените места в общината са с малобройно население и затова изграждането на нови съоръжения е икономически неефективно, а при изпълнение на проекти приоритет ще има социалният ефект на инвестициите.

На територията на община Кирково няма пречиствателна станция за отпадни води, които се заустват директно в околната среда и предизвикват риск от нарушена екологична обстановка и

влошаване на здравословното състояние на жителите.

В гр. Златоград през 2007 година е въведена в експлоатация градска пречиствателна станция за отпадъчни води (ГПСОВ).

Околна среда

Територията на МИГ Кирково – Златоград се характеризира с чист планински въздух, което е предпоставка за привличане на много туристи, развитие на различен вид туризъм и не на последно място е предпоставка за здравословен начин на живот на местните жители.

Наличието на защитени територии и зони, дава възможност за развитие на алтернативен и опознавателен туризъм.

Цялото население е обхванато от системата за сметосъбиране. Формиране на нерегламентирани сметища за битови и строителните отпадъци.

Основни нужди и потребности, определени от проучването на заинтересованите страни

След проведеното проучване, идентифицираните проблеми и последващия анализ на получените резултати, бяха идентифицирани следните нужди и потребности на населението на територията на МИГ „Кирково - Златоград“:

- Необходимост от инвестиции в неселскостопански дейности.
- Необходимост от инвестиции в земеделието, вкл. в малки земеделски стопанства.
- Потребност от подобряване на условията на живот на териториите на местните общности, вкл. чрез мерки за опазване и популяризиране на материалното и нематериалното културно-историческо наследство на територията на МИГ, дейности за запазване на духовния и културен живот на населението, развитие на услугите в отделните населени места в сектори като здравеопазване.
- Потребност от подобряване достъпа до социални услуги, култура и др., включително чрез развитие на общинска инфраструктура, в т.ч. пътна, образователна, културна, социална, места за отдих и спорт.
- Населението на територията на МИГ има необходимост от достъп до заетост на дългосрочно безработните, в т.ч. млади хора, хора в неравностойно положение, хора с увреждания, с основно и по-ниско образование и/или без квалификация.
- Регистрирана е необходимост от разширяване на производствените дейности.
- Потребност от качествено образование отговарящо на нуждите на бизнеса.
- Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности, вкл. чрез инвестиции в производствена инфраструктура, модернизация и високотехнологично оборудване, вкл. въвеждането на иновации.
- Съхраняване и опазване на околната среда вкл., чрез инвестиции в мерки за осведоменост на населението относно управлението на отпадъците.
- Остарялата производствена база и липсата на качество и разнообразие в произведената продукция. Създаването на неземеделски микропредприятия в секторите с висок потенциал за развитие (туризъм, услуги и т.н.) е от съществено

значение за подпомагане процеса на диверсификация на местната икономика, което е особено важно за общините.

- Идентифицираните проблеми на малките и средни предприятия след направеното анкетно проучване показва необходимостта от разширяването на производствения процес, подобряване на технологиите и модернизация на техническия инвентар.
- Предприятията отбелязват като съществен проблем за нормалното им функциониране намирането на квалифицирани кадри в различни отрасли, затова е необходимо професионалното обучение и квалифициране на работната ръка.
- Стимулирането на инвестиции в отраслите ще допринесе за икономическото развитие и ограничаване на безработицата на територията на МИГ Кирково – Златоград.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани от изпълнението на стратегията за ВОМР лица на територията на МИГ:

Заинтересовани страни са всички заинтересовани лица от реализиране на стратегията за ВОМР, включително и като потенциални получатели на финансова помощ и ползватели на резултати от нейното изпълнение.

На територията на МИГ бяха идентифицирани осем основни групи заинтересовани страни, които да бъдат включени в процеса на разработване и прилагане от стратегията за водено от общностите местно развитие. Заинтересованите страни са представени по-долу, като са групирани по основните сектори - публичен, стопански и нестопански.

Заинтересовани страни от публичния сектор

Публичният сектор обхваща: служители на централната или териториалната администрация на изпълнителната власт, на общината, на общинския съвет, кмет и заместник-кметове на общината, кметства или райони, кметски наместници, общински съветници, както и публични институции, които получават финансиране от държавния или общинския бюджет. Групите заинтересовани страни от публичния сектор, които са определени на територията на МИГ, включват Община Кирково и Община Златоград - органи на местната власт и местното самоуправление, както и образователни и обучителни организации (училища, детски градини, центрове за професионално обучение (ЦПО) и др.) находящи се на територията на двете общини.

Публични органи

- Община Кирково, Община Златоград - с пряк интерес от развитието на територията.
- Кметове и кметства на територията на МИГ „Кирково – Златоград“ - в пряк досег с населението място и неговите проблеми, те са важен говорител на населението.
- Органи на местната власт и местното самоуправление, образователни институции (училища, детски градини).

Образователни и обучителни организации (училища, детски градини, ЦПО и др.) - учебни заведения от системата на основното и средното образование, детски градини,

детски ясли, центрове за професионално обучение и др.

Заинтересовани страни от стопанския сектор

Частният сектор обхваща: лица, регистрирани да извършват дейност по Търговския закон или по Закона за кооперациите, организация, обединяваща и защитаваща техни интереси, както и физически лица, осъществяващи стопанска дейност по смисъла на § 1, т. 3 от Допълнителните разпоредби на Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност. Групите заинтересовани страни от частния сектор, които са определени на територията на МИГ „Кирково-Златоград“, включват:

Микропредприятия извън сектора на земеделието - В тази група са включени микропредприятия развиващи своята дейност извън сектора на земеделието на територията на МИГ „Кирково – Златоград“. Броят на предприятията е значителен, поради което те представляват голяма част от потенциални бенефициенти към Стратегията за воденото от общностите местно развитие.

Малки и средни предприятия извън сектора на земеделието

Земеделски производители и преработватели - физически и юридически лица, вкл. земеделски кооперации и преработватели на селскостопанска продукция намиращи се на територията на МИГ „Кирково – Златоград“.

Заинтересовани страни от нестопанския сектор

Неправителственият сектор включва лица, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ) или по Закона за народните читалища (ЗНЧ), както и физически лица, самоопределящо се като представител на този сектор. Групите заинтересовани страни от неправителствения сектор на МИГ Кирково-Златоград включват нестопанските организации, регистрирани по ЗЮЛНЦ (сдружения в областта на културата, спорта, околната среда и др., вкл. училищни настоятелства), читалищата и местните поделения на вероизповедания.

Нестопански организации - нестопанските организации във всички сектори, регистрирани по ЗЮЛНЦ (сдружения в областта на културата, спорта, околната среда и др., вкл. училищни настоятелства)

Културни организации (вкл. читалища) - От изключителна важност за съхраняване на културния капитал на територията. Важна роля при предоставяне на културни услуги, особено в селата. От изключителна важност за създаване на местна идентичност на базата на културното наследство.

Местни поделения на религиозни общности, регистрирани по Закона за вероизповеданията.

3.3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ:

SWOT анализа на територията на МИГ Кирково - Златоград оценява въздействието на външните фактори на околната среда в която функционира общината и това на нейните

вътрешни фактори. Влиянието на средата очертава благоприятните възможности за нейното развитие и потенциалните заплахи, които тя ще изпитва от страна на неблагоприятните фактори. Изведените от анализа силни и слаби страни, идентифицираните възможности и заплахи пред развитието са взети в предвид и служат за отправна точка при разработване на стратегическата рамка на стратегията за ВОМР на МИГ Кирково - Златоград.

SWOT анализ на територията на МИГ Кирково - Златоград

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> - Ключовото географско положение. - Наличие на геотермално находище - Ерма река на територията на община Златоград. - Наличие на минерална вода на територията на община Кирково. - Благоприятни компоненти на околната среда, мек климат, планински въздух и чисти водоизточници. - Екологично чистите ливадни треви и лечебни растения са предпоставка за нарастващо развитие на пчеларството. - Наличие на значителни горски площи и горскостопански ресурси. - Богати ресурси от подземни и повърхностни води. - Тенденция към увеличаване на населението на територията на МИГ Кирково – Златоград. - Положителен механичен прираст. - Увеличава се населението в под трудоспособна възраст. - Намалява равнището на безработица. - Учебните заведения и детските градини са в добро състояние. - Изградена мрежа от социални	<ul style="list-style-type: none"> - Отдалеченост от основните административни центрове на страната. - Висока степен на ерозия на почвите около зоните на добив на полезни изкопаеми, незалесени територии и речни корита в община Златоград. - Намаляване на селскостопанския фонд и обработваемата земя. - Разпокъсаност на земите на територията на община Златоград. - Рискове от наводнения, предизвикани от екстремни валежи през есента и пролетта. - Рискове от пожари през лятото, в следствие на глобалните промени. - Здравно-хигиенен риск за населението, предвид Хвостохранилище „Ерма река“. - Обезлюдяване на селата и наличие на села с под 100 души.. - Отрицателен естествен прираст, ниска раждаемост, застаряване на населението и висока смъртност. - Проблемна възрастова структура. - Населението в над трудоспособна възраст е два пъти повече от това в под трудоспособна възраст. - Населението в трудоспособна възраст намалява.

<p>услуги на територията на община Златоград.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наличие на добра спортна база и наличие на условия за развитие на спорта и спортните състезания. - Наличие на богато културно-историческо наследство. - В община Златоград е налична достатъчна осигуреност с болнични легла и персонал и материално-техническата база е в задоволително състояние. - Добре развита читалищна дейност. - Добре развит туризъм на територията на община Златоград. - Добра трансгранична свързаност и достъп до международната техническа инфраструктура. - Водоснабдяване във всички населени места в община Златоград, почти без сезонни режими. - Изградена ПСОВ в община община Златоград. - Развита и работеща промишленост с дългогодишни традиции и със завоювани позиции на национално ниво в минно-добивната, текстилната, шивашката промишленост, машиностроенето и металообработката, дърводобивната и дървопреработваща промишленост, мебелната и хранително-вкусова промишленост. - Изразена устойчива тенденция	<ul style="list-style-type: none"> - По-високо равнище на безработицата в сравнение със средното за страната. - Висок брой нискообразовани безработни. - Увеличава се броя на безработните хора с увреждания. - Наличие на неактивни лица. - Трудовият потенциал е с незадоволителни качествени характеристики. - Намалява броя на учениците в училищата. - На територията на учебните заведения няма изградена инфраструктура за хора с увреждания. - Недостатъчен капацитет на социалните услуги за рисковите групи от населението в община Кирково. - Липса на болнична помощ на територията на община Кирково. - Липса на денонощни аптеки. - Липса на средства за опазване на културно - историческото наследство. - Ниска степен на изграденост на канализация на територията на община Кирково. - Наличие на нерегламентирани сметища. - Неразвита туристическа инфраструктура на територията на община Кирково; - На територията на община Кирково няма изградена ПСОВ. - Намаляване на броя на работни места, поради ниска конкурентоспособност на местната икономика и нужда от подобряване и модернизирание на производствения и капацитет. - Затруднено изграждане и поддържане на обслужващата техническа инфраструктура;
--	---

<p>към нарастване на основните икономически показатели в дейността на предприятията от сектор „Промисленост”.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изразена устойчива тенденция към нарастване на основните икономически показатели в икономиката на територията на МИГ. - Много добро състояние на електропреносната и комуникационната мрежа, гарантираща непрекъснато електрозахранване и допълнителна натовареност. - Увеличава се производителността на труда.	<ul style="list-style-type: none"> - Наличие на инфраструктура в лошо състояние.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> - Трансграничното разположение е възможност за бизнеса за полесно достигане до външни пазари, както и за нарастване на туристическия поток. - Възможности за развитие на различни видове туризъм – ловен, риболовен, винен и др. - Полупланинският и планински релеф са благоприятно условие за високопланинско животновъдство. - Налице са добри възможности за развитие на селското стопанство и производството на екологично чисти продукти. - Подобряване на квалификационната структура чрез обучение и заетост. - Стимулиране на бизнеса чрез повишаване на неговата конкурентоспособност и експортен потенциал. - Подобряване на обществената среда и услуги, като фактор за	<ul style="list-style-type: none"> - Труден достъп до свободни средства за стартиране и съфинансиране на проекти. - Обезлюдяване на част от селищата. - Несъответствие между потребностите на бизнеса от квалифициран персонал и образователните планове и програми. - Липса на квалифицирана работна ръка на пазара на труда. - Намаляване на населението в трудоспособна възраст. - Зависимост от външно финансиране при изграждане или реконструкция на основните инфраструктурни съоръжения. - Влошаване на инвестиционната активност на територията на община Кирково, поради неблагоприятна макроикономическа, вътрешно-политическа и геополитическа

<p>задържане на населението в региона и предпоставка за социално-икономическото развитие.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Възможност за развитие на икономически дейности, осигуряващи добавена стойност на селскостопанските продукти. - Внедряване на нови технологии, автоматизация и пазарно ориентиране в сектора животновъдството. - Оползотворяване на местните природни ресурси за повишаване качеството на живот на местните жители, за спиране на негативните демографски и социални тенденции и повишаване на качеството на условията в социалната сфера. - Повишаване на иновационния потенциал. - Подобряване достъпа на хора с увреждания до всички институции - Ориентиране към дейности по профилактика и превенция на здравето на населението.	<p>среда.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Продължаващо негативно развитие на демографските процеси. - Задълбочаващите се междурегионални различия на национално ниво, междуобщински различия, както и вътре общностни (между общинския център и останалите населени места). - Ограничаване на възможностите за усвояване на природния и друг териториален потенциал на региона поради намаляващия капацитет на човешкия ресурс. - Задълбочаване дефицитите на пазара на труда, свързани с ограничени възможности за заетост. - Замърсяване на околната среда. - Неефективно използване на възможностите за трансгранично и териториално сътрудничество. - Засилваща се конкуренция в туризма в страната и света.
---	--

4. Цели на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия:

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

На базата на проведените анализи и резултатите от SWOT анализа на територията, в стратегията за СВОМР са формулирани стратегически цели и приоритети, които съответстват на потенциала за развитие и идентифицираните потребности.

Общата цел на стратегията е **„Постигане на устойчиво развитие на обществения и икономическия сектор, както и съхраняване на човешкия потенциал“**.

Специфичните цели на стратегията са:

- **СЦ 1: Подобряване на конкурентоспособността на местната икономика**

Целта ще се постигне чрез два приоритета:

1.1. Развитие на земеделския сектор

1.2. Развитие на неземеделския сектор и иновациите

- **СЦ 2: *Опазване и развитие на обществените услуги, инфраструктура и ресурси***

Целта ще се постигне чрез два приоритета:

2.1. Развитие на основни услуги и инфраструктура

2.2. Опазване на околната среда и биоразнообразието

- **СЦ 3: *Развитие на човешкия потенциал***

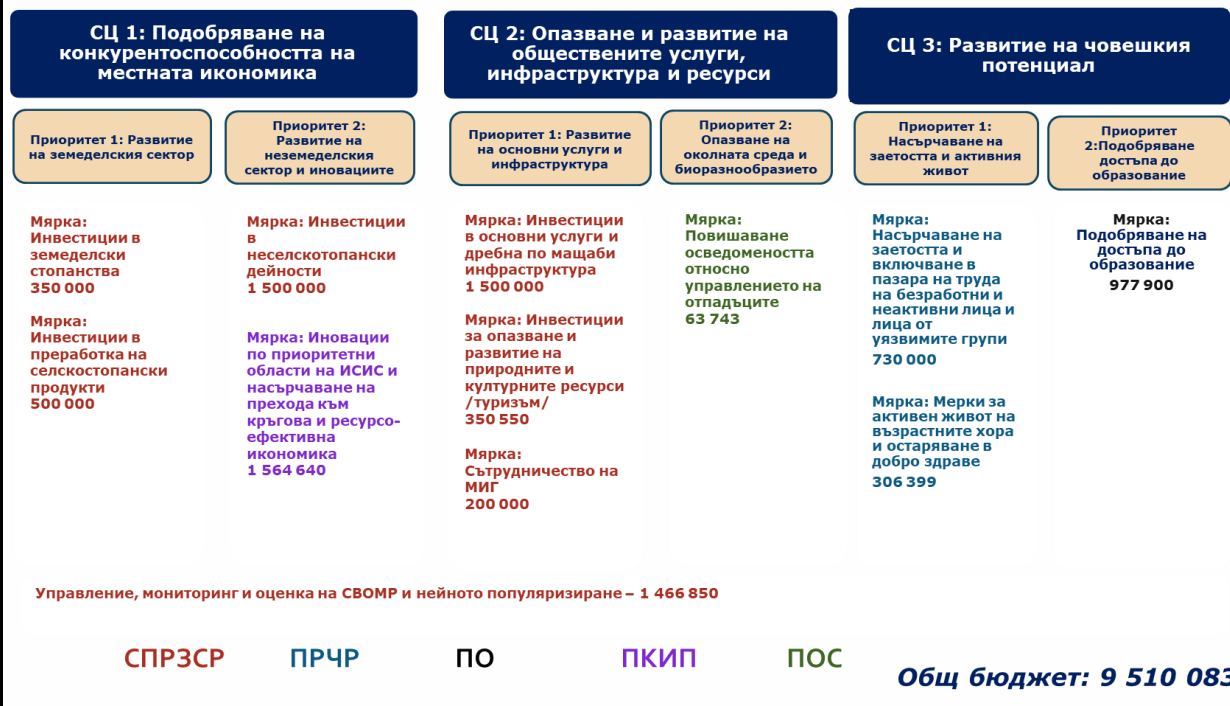
Приоритет 3.1: Насърчаване на заетостта и активния живот

Подобряване 3.2. Подобряване достъпа до образование

Целите и приоритетите ще се изпълнят чрез поредица от взаимодопълващи се мерки, които са подробно описани в т. 4.3. и се предвижда да се финансират от 5 финансиращи програми:

- + Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г.
- + Програма „Развитие на човешките ресурси“ за периода 2021 – 2027 г.
- + Програма „Образование“ за периода 2021 – 2027 г.
- + Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ за периода 2021 – 2027 г.
- + Програма „Околна среда“ за периода 2021 – 2027 г.

СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

4.2. Измерими цели стойности за резултатите (индикатори):

4.2.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за BOMP – задължителни и специфични за МИГ:

Индикатор	Изход на стойност	Целева стойност
R.37 Нови работни места по подкрепените проекти	-	26
R.40 Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“;	-	4
R.41 Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП	-	30%
R.42 Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване	-	72
Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“.	-	630

4.2.2. Индикатори по мерки:

Мерки от СПРЗСР 2023 - 2027

Мярка	Индикатор	Мер на единица	Изходна стойност	Целева стойност
Мярка 1.1. - П.Г.1 Инвестиции в земеделските стопанства	R.37 Нови работни места по подкрепените проекти	брой	-	6
	R.42 Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване	брой	-	4
	Подкрепени проекти за производство на биологични продукти	брой	-	2
	Брой подкрепени проекти за колективни инвестиции	брой		2

Мярка 1.2. - П.Г.2 Инвестиции за преработка на селскостопански и продукти	R.37 Нови работни места по подкрепените проекти	брой	-	6
	R.42 Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване	брой	-	6
	Брой подкрепени проекти за въвеждане на иновации	брой	-	2
	Брой подкрепени проекти за колективни инвестиции	брой	-	2
Мярка "Залесяване и възстановяване"	Брой подкрепени проекти	брой	-	10
	Залесена площ	Дка	-	8
Мярка "Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони"	R.37 Нови работни места по подкрепените проекти	брой	-	3
	R.42 Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване	Брой	-	1
	Брой подкрепени проекти за иновации	брой	-	30%
	R.40 Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“;	брой	-	1
Мярка "Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура в селските райони"	R.41 Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП	Процент	-	2
	R.40 Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“;	Брой	-	1

Мярка “Инвестиции за опазване и развитие на природните и културни ресурси /туризъм/”	R.42 Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване	Брой	-	2
	R.40 Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“;	Брой	-	2
	Брой подкрепени проекти за развитие на туризма	Брой	-	1
Мярка “Сътрудничест во и подготвителни дейности за него”	R.42 Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване	Брой	-	50
	R.40 Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“;	Брой	-	500
	Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“.	Брой	-	6
Мярка „Управление, мониторинг и оценка на стратегииите за ВОМР и тяхното популяризиран е“	Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“.	Брой	-	4

Мерки от ПРЧР 2021-2027

Мярка	Индикатор	Мерна единица	Изходна стойност	Целева стойност
Мярка „Насърчаване на заетостта и мерки за активизиране на безработни, неактивни лица и лица от уязвимите групи”	Участници, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа;	брой	-	5
	Участници, които при напускане на операцията получават квалификация;	брой	-	20
	Участници, които при напускане на операцията имат работа, вкл. като самостоятелно заети лица	брой	-	2
	Участници, които при напускане на операцията са придобили дигитални умения;	брой	-	20
Мярка „Насърчаване на активния живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве »	Участници на 55 и повече години, получили подкрепа чрез мерки за активен начин на живот;	Брой	-	100
	Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“.	Брой	-	30

Мерки от ПО 2021-2027

Мярка	Индикатор	Мерна единица	Изходна стойност	Целева стойност
Мярка „Подобряване на достъпа до образование”	R.42 Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване	Брой	-	50
	Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други	Брой	-	100

	дейности, свързани с трансфер на знания“.			
	Лица, получили квалификация	Брой	-	30
	Брой деца и ученици, получили подкрепа	Брой	-	150
	Брой обучен педагогически и непедагогически персонал	Брой	-	30

Мерки от ПККИП 2021-2027

Мярка	Индикатор	Мерна единица	Изходна стойност	Целева стойност
Мярка „Насърчаване на иновациите в МСП“	Брой подкрепени проекти за иновации	Брой	-	4
	R.37 Нови работни места по подкрепените проекти	Брой	-	4

Мерки от ПОС 2021-2027

Мярка	Индикатор	Мерна единица	Изходна стойност	Целева стойност
Мярка „Повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците както и информационни и разяснителни кампании за заинтересованите страни и населението“	Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“.	Брой	-	100

Дейностите по стратегията включват реализирането на мерките по т. 5.

5. Описание на мерките:

Мерки и дейности за всяка финансираща програма поотделно:

<p>СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)</p>	<p>Мярка 1.1. - П.Г.1 - Инвестиции в земеделските стопанства</p> <p>1) Описание на целите и обхвата на мярката</p> <p>Мярката е свързана с постигането на Стратегическа цел 1 на СВОМР „Подобряване на конкурентоспособността на местната икономика“ и ще допринесе пряко за постигането на целите ѝ чрез инвестиции в земеделския и извънземеделския сектор. Интервенцията е съобразена със специфичните характеристики и потенциала на територията, подробно изложени в аналитичната част на СВОМР. При прилагането на мярката ще се насърчава въвеждането на иновации в земеделския сектор.</p> <p>Мярката ще адресира характерните за територията на МИГ и на цялата страна ниска конкурентоспособност и ниска добавена стойност на земеделското производство, което е най-ясно изразено в секторите на производство на зеленчуци, плодове, мляко и месо от преживни животни.</p> <p>Селското стопанство на територията на МИГ е с моно отраслова структура и ниска ефективност. Земеделската територия в община Кирково представлява 33.4% от общата територия на общината, а в община Златоград – само 15,8% от общата площ на територията. Традиционно най-широко застъпени са техническите и зеленчуковите култури. . Традиционна техническа култура за община Кирково е тютюнът. Икономиката на община Кирково е с изразен аграрен характер, със сравнително ниска конкурентоспособност. През последните години се забелязва замирането на сектора, което се дължи най-вече на характерното за района тютюнопроизводство, което след влизането на България в ЕС трябва да се подчинява на множество регулации и не се субсидира от европейските фондове. Процентът обработваема земя в община Златоград е доста нисък, което се дължи на средно планинския релеф, климатичните особености на общината, както и високата разпокъсаност на парцелите. Секторът се характеризира с ниска производителност и ниска конкурентоспособност на продукцията, което влияе негативно върху развитието на икономиката на МИГ Кирково - Златоград. Повишаването на конкурентоспособността изисква технологично обновление и инвестиции в човешки капитал, което да осигури</p>
---	--

конкурентни предимства на МИГ в средносрочен аспект, чрез специализация в производство на селскостопанска продукция и развитие на хранително-вкусовата промишленост.

Делът на селското стопанство има потенциал за нарастване, а полупланинският и планински релеф са предпоставка за развитие на пасищно животновъдство и високопланинско животновъдство. Екологично чистите ливадни тревы и лечебни растения са предпоставка за нарастващо развитие на пчеларството. Последиците от Ковид пандемията и войната в Украйна също оказаха неблагоприятно влияние върху развитието на сектора. За да се подобри конкурентоспособността на земеделските производители на територията на МИГ, се препоръчва да се намерят алтернативни култури. Биологичното производство също има потенциал, предвид съхранената природа и биоразнообразие в региона.

В рамките на проучването на заинтересованите страни се откри проблемът с недостатъчната конкурентоспособност на фирмите от земеделския сектор, включително поради липса на достатъчно модерно и високотехнологично оборудване и производствена база, съвременни ИТ решения, който ще бъде адресиран с тази мярка.

В условията на нарастваща конкуренция, все по-важна роля играят новите технологии и иновативни решения, които подобряват качеството, оптимизират цените на продукцията, и дават възможност за диверсификация на производствата. Иновациите и новите технологии, в т.ч. в дигиталната област, се отличават с високи цени и разходи за внедряване, което обуславя необходимостта от публична подкрепа. Насърчаването на малките и полупазарните стопанства с потенциал за развитие ще повиши жизнено способността на сектора и ще спомогне да се постигне по-висока производителност, възвръщаемост и реализиране на икономии от мащаба.

Интервенцията ще обхване и много малките и полупазарни стопанства, които имат потенциал за развитие от гледна точка на мотивация и наличен фамилен труд. При тях ще се адресират проблемите с пониската производителност, конкурентоспособност и доходи, чрез увеличаване на продуктивността и намаляване зависимостта им от работна сила.

2) Допустими получатели

Категории земеделски стопанства, допустими за подпомагане по мярката са:

- Много малко земеделско стопанство – стандартен производствен обем от 3000 до 8000 евро, включително;
- Малко земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 8 000 до 30 000 евро, включително;
- Средно земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 30 000 до 170 000 евро, включително;
- Голямо земеделско стопанство – стандартен производствен обем над 170 000 евро.

Земеделски стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия:

- да са физически лица или;
- да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия.;
- да имат разработен бизнес план за дейностите в земеделското стопанство и доказващ подобряване на дейността на земеделското стопанство чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

Групи и организации на производители, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да са признати като група или организация на производители, в съответствие с националното и/или европейското законодателство за организации на производители;
- да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за продажбата на посочените продукти;
- да имат разработен бизнес план за дейностите в групата/организацията на производители и доказващ подобряване на дейността ѝ чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

Кооперативни обединения на земеделски стопани създадени в съответствие със специализирано национално законодателство:

- да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за посочените продукти;
- да имат разработен бизнес план за дейностите в обединението и доказващ подобряване на дейността му чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности.

Земеделските стопани със земеделски стопанства, за които е приложимо трябва да отговарят на изискванията на Закона за

ветеринарномедицинската дейност. Получателите на финансова помощ трябва да имат постоянен адрес за физическите лица, седалище и адрес на управление за едноличните търговци и юридическите лица на територията на МИГ и да осъществяват дейностите по проекта на територията на действие на МИГ.

Условията за допустимост на кандидатите могат да се конкретизират допълнително в Насоките за кандидатстване.

3) Допустими дейности и разходи

Допустими дейности:

Подкрепа в рамките на интервенцията се предоставя в съответствие с чл. 73 и чл.74 от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност.

Инвестициите допустими за подпомагане в рамките на интервенцията трябва:

- Да са свързани с производството на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти.
- Допустимите за подпомагане дейности в рамките на интервенцията, могат да включват материални и нематериални инвестиции.

Не е допустима и подкрепата за основни земеделски инвестиции – закупуването на машини, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и такива, свързани с колективни инвестиции. Условието ще бъде конкретизирано след публикуването на дефиницията за основни земеделски инвестиции от страна на МЗХ.

Подкрепата ще бъде насочена към следните примерни дейности (неизчерпателен списък):

- ✓ Инвестиции за модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/, свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда;
- ✓ Инвестиции за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства;
- ✓ Инвестиции в изграждане, реконструкция/рехабилитация на съоръжения и закупуване и монтиране на оборудване, включително кладенци и съоръжения за съхранение на вода за напояване, включващи изграждането на нови и подобряване на съществуващи мрежи в стопанствата;

- ✓ Инвестиции пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата;
- ✓ Инвестиции за съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията;
- ✓ Инвестиции в изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор;
- ✓ Инвестиции в недвижима собственост, свързана с дейността на земеделските стопанства;
- ✓ Инвестиции за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързо растящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;
- ✓ Инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства;
- ✓ Инвестиции, насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните и повишаване на биосигурността.

По интервенцията са допустими и общи разходи, свързани с проектното предложение, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проектното предложение и правни услуги, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на проектното предложение, така и по време на неговото изпълнение.

Инвестициите по мярката трябва да отговарят и на следните условия, които подлежат на допълнително конкретизиране в Насоките за кандидатстване:

- ✚ Инсталациите за производство на енергия от ВЕИ не трябва да надвишава мощност от 1 мегават и трябва да са в съответствие с условията за устойчивост в Закона за енергията от възобновяеми източници.
- ✚ Инвестициите трябва да отговарят на изискванията на екологичното законодателство, което ще се удостоверява със съответните документи от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ/БД), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.
- ✚ Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план;
- ✚ Колективните инвестиции трябва да са свързани с основната

земеделска дейност по производство и/или съхранение на селскостопански продукти, произведени от техните членове, както и подготовка на продукцията за продажба.

✚ Финансова помощ за инвестиции за постигане на съответствие с нововъведени стандарти на Съюза ще се предоставя, като с цел съобразяване с тези изисквания подпомагането може да бъде предоставено в рамките на 24 месеца от датата, на която изискванията стават задължителни за земеделските стопанства;

✚ Инвестициите за напояване трябва да са в съответствие с Плана за управление на речните басейни /ПУРБ/ и трябва да са съвместими с постигането на добро състояние на водните обекти, съгласно Директива 2000/60/ЕО. Не се финансират дейности и инвестиции в напоителни системи, които не допринасят за постигането или запазването на доброто състояние на свързаното водно тяло или тела в съответствие с Плана за управление на речните басейни (ПУРБ). Подпомагат се дейности и инвестиции в напоителни системи в нови и съществуващи напоявани площи, при условие че същите съответстват на чл. 73 и чл. 74 от Регламент (ЕС)2021/2015 от 02 декември 2021 година. Подпомагат се дейности и инвестиции, които осигуряват възможност за измерване на потреблението на вода на равнището на подпомаганата инвестиция. В случай на дейности и инвестиции в подобряване на съществуваща напоителна инсталация или елемент от напоителна инфраструктура, те трябва да осигуряват потенциални икономии на вода, отразяващи техническите параметри на съществуващата инсталация или инфраструктура. Когато тези дейности и инвестиции са свързани с обект от подпочвени или повърхностни води, чието състояние е определено като недобро в съответния план за управление на речния басейн, свързани с количеството на водите, трябва да е налице ефективно намаляване на потреблението на вода, допринасящо за постигането на добро състояние на тези водни обекти. В тези случаи се подпомагат дейности и инвестиции, които осигуряват най-малко 20% потенциална икономия на вода и минимум 60% ефективно намаляване на потреблението на вода (*процентните нива ще бъдат актуализирани след приемане на ПУРБ 2022-2027 г., съгласно чл. 159, ал. 3 от Закона за водите*). Това изискване не се прилага за инвестиция в съществуващо съоръжение, която засяга единствено енергийната ефективност, нито до инвестиция за създаване на резервоар, нито до инвестиция в използване на рециклирана вода, която не засяга обект от подпочвени или повърхностни води.

Подпомагат се инвестиции в използването на рециклирана вода като алтернативно водоснабдяване само ако снабдяването и използването на такива води е в съответствие с Регламент (ЕС) 2020/741 на Европейския парламент и на Съвета.

Предоставя се подкрепа за инвестиции, които водят до нетно

увеличение на напояваната площ, засягаща обект от подпочвени или повърхностни води, само ако състоянието на водния обект не попада в категория по-ниска от „добро състояние“ в съответния план за управление на речния басейн поради съображения, свързани с количеството на водите и анализ на въздействието върху околната среда сочи, че инвестицията няма да доведе до значително отрицателно въздействие върху околната среда.

Инвестиции в създаването или разширяването на резервоар за целите на напояването, се подпомагат само ако това не води до значително отрицателно въздействие върху околната среда.

- ✚ Проектите, насърчаващи социалното включване, следва да съдържат информация за броя лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване, с цел отчитането на индикатора по СВОМР.
- ✚ Проектите, предвиждащи създаване на нови работни места, следва да съдържат информация за броя нови работни места

Мярката ще се прилага при спазване на принципите за избягване на двойно финансиране, като се разпишат съответните мерки в Насоките за кандидатстване.

Допустими разходи

Допустимите разходи трябва да отговарят на общите изисквания за допустимост на разходите по СПРЗСР, посочени в Указанията за изготвяне на СВОМР по СПРЗСР и включени в раздел **I Общи изисквания за допустимост на разходите по мерките от СПРЗСР** с цел избягване на повторение във всички мерки.

4) Определени финансови параметри за проектните предложения – минимален и максимален размер на общите допустими разходи и минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ

Минималният и максимален размер на общите допустими разходи и на безвъзмездната финансова помощ е както следва:

Категории получатели	Минимален размер на общите допустими разходи /лева/	Максимален размер на общите допустими разходи /лева/

	Много малки земеделски стопанства	10 000 лв.	46 019 лв.
	Малки, средни и големи земеделски стопанства, групи и организации на производители, кооперативни обединения на земеделски стопани	20 000 лв.	200 000 лв.
	Категории получатели	Минимален размер на безвъзмездната финансова помощ /лева/	Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ /лева/
	Много малки земеделски стопанства	5 000 лв.	39 116 лв.
	Малки, средни и големи земеделски стопанства, групи и организации на производители, кооперативни обединения на земеделски стопани	10 000 лв.	100 000 лв.
5) Интензитет на финансовата помощ			
Финансовата помощ е в размер до 65 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи, съгласно чл. 73, пар. 4 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.			
Финансовата помощ може да се увеличи с до 10% за проектни предложения, които се изпълняват в чувствителни сектори, определени в анализа към СП.			
Финансовата помощ може да се увеличи с до 10% за проектни предложения, представени от кандидати групи/организации на производители и кооперативни обединения на земеделски стопани.			
Финансовата помощ може да се увеличи с до 10% за проектни предложения, представени от пазари на производители.			
Финансовата помощ може да се увеличи с до 15% за проектни			

предложения, представени от млади земеделски стопани.

Максималното ниво на подпомагане на може да надхвърли 80%.

Максималните нива на подпомагане не може да надхвърлят максималния интензитет на помощта, посочен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115

6) Обективни и измерими критерии за оценка на проектите и тяхната тежест

За отпускането на помощ по тази мярка ще се използват принципи за подбор на операции, които са основани на резултатите от анализа на територията на МИГ и на анализите от СПРЗСР. Избраните критерии имат принос към дефинираните в Указанията за разработване на СВOMP 2023-2027 индикатори на стратегията за ВOMP, чрез които ще бъде отчитано изпълнението на мерките по СПРЗСР.

№	Критерии	Максимален брой точки
1	Създадени нови работни места по подкрепения проект	15
2	Проектът включва дейности за социално включване	15
3	Проектът предвижда инвестиции в чувствителни сектори	15
4	Проектът предвижда инвестиции за производство на биологични продукти	10
5	Проектът предвижда въвеждане на нови и енергоспестяващи технологии и/или иновации в земеделското производство	15
6	Проектът включва колективни инвестиции и/или е подаден от групи или организация на производители, кооперативно обединение	10
7	Проектът е подаден от кандидат, отговарящ на условието за млад земеделски стопанин, съгласно СПРЗСР	10
8	Проектът се осъществява в планински или друг не облагодетелстван район	10
	Максимален брой точки	100
	Праг за преминаване	30

7) Други условия на мярката

Подробните условия за кандидатстване ще бъдат включени в Насоките за кандидатстване, при обявяване на прием по мярката.

Мярка 1.2. - П.Г.2 - Инвестиции за преработка на селскостопански продукти

1) Описание на целите и обхвата на мярката

Мярката е свързана с постигането на Стратегическа цел 1 на СВОМР „Подобряване на конкурентоспособността на местната икономика“ и ще допринесе пряко за постигането на целите ѝ чрез инвестиции в земеделския и извънземеделския сектор. Интервенцията е съобразена със специфичните характеристики и потенциала на територията, описани в аналитичната част на СВОМР. При прилагането на мярката ще се насърчава въвеждането на иновации в сектора на преработка на земеделски продукти.

Мярката ще адресира нуждите и потенциала в областта на хранително-вкусовата промишленост /ХВП/ на територията на МИГ. На територията липсва развита материална база за съхранение или преработка произведената на селскостопанската продукция. Необходими са целенасочени мерки за повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство чрез модернизация на техническата база, въвеждане на нови стандарти и пазарно ориентиране на производствата ;Основните предизвикателства, пред които е изправена местната икономика през следващия програмен период са свързани както с преодоляването на негативните ефекти от глобалната енергийна криза и очакваната рецесия, възникнали както в резултат на пандемията от COVID 19, така и с преодоляването на икономическите последици от войната в Украйна.

Дейностите по тази интервенция са свързани с преработката на суровини, получени при първичното селскостопанско производство и са естествено допълнение към дейностите по интервенция мярка 1.1. /П.Г.1.1./ - Инвестиции в земеделските стопанства. Интервенцията предоставя възможност на земеделските стопани да добавят стойност, чрез преработка на произведените в стопанствата им селскостопански продукти.

2) Допустими получатели

Категории земеделски стопанства, допустими за подпомагане по настоящата интервенция са:

- Малко земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 8 000 до 30 000 евро, включително;
- Средно земеделско стопанство – стандартен производствен

обем от над 30 000 до 170 000 евро, включително;

- Голямо земеделско стопанство – стандартен производствен обем над 170 000 евро;

Кандидатите преработватели на селскостопански продукти, допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия:

- да са физически или юридически лица регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите или други създадени в съответствие със специализирано национално законодателство.
- да са микро, малки или средни предприятия
- да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти и доказващ подобряване на дейността на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

Кандидати пазари на производители

- да са юридически лица регистрирани по Търговския закон;
- да имат разработен бизнес план за дейностите по проектното предложение, които трябва да съответстват на дейността на пазара на производители съгласно Закона за стоковите борси и тържищата;

Кандидатите групи/организации на производители допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да са признати от министъра на земеделието
- да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти произведени от членовете на групата/организацията на производители.

Кандидатите земеделски стопани допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да са физически лица регистрирани по Търговския закон или;
- да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите;
- да имат минимален стандартен производствен обем /СПО/ на земеделското стопанство над 8 000 евро;
- да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти и доказващ подобряване на дейността на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;
- преобладаващата част /най – малко 51%/ от предвидените за преработка селскостопански продукти трябва да са произведени в земеделското стопанство на кандидата;

Получателите на финансова помощ трябва да имат постоянен адрес за физическите лица, седалище и адрес на управление за едноличните търговци и юридическите лица на територията на МИГ и да осъществяват дейностите по проекта на територията на действие на МИГ.

Условията за допустимост на кандидатите могат да се конкретизират допълнително в Насоките за кандидатстване.

3) Допустими дейности и разходи

Подпомагане ще се предоставя в рамките на следните производствени сектори свързани с преработката и/или маркетинг /предлагането на пазара на продукти/, описани в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз и памук.

- Мляко и млечни продукти, включително яйца от птици;
- Месо и месни продукти;
- Плодове и зеленчуци, включително гъби;
- Пчелен мед;
- Зърнени, мелничарски и нишестени продукти;
- Растителни и животински масла и мазнини;
- Технически и медицински култури, включително маслодайна роза и билки;
- Готови храни за селскостопански животни;
- Гроздова мъст, вино и оцет;

Съответствието на проектните предложения със секторите се определя въз основа на селскостопанските продукти, за чиято преработка и/или маркетинг се кандидатства, както и получените крайни продукти.

Инвестициите допустими за подпомагане в рамките на интервенцията трябва са свързани с преработката или маркетинг на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти. Допустимите за подпомагане дейности в рамките на интервенцията, могат да включват материални и нематериални инвестиции.

Продуктите от допустимите за финансова помощ сектори, за чиято преработка и/или маркетинг се кандидатства, трябва да са описани в приложение № I по чл. 38 от ДФЕС

Резултатът от преработката на селскостопански продукти може да бъде продукт, който не е включен в обхвата на приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз, като проектното предложение трябва да е в съответствие с избрания режим за прилагане на държавна помощ по интервенцията.

Инвестициите включени в проектното предложение, трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите по преработка на селскостопански продукти, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план;

Допустими дейности:

Подкрепа в рамките на интервенцията се предоставя в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност;

Подкрепата ще бъде насочена към материални и нематериални инвестиции, свързани със следните примерни дейности:

- Инвестиции в процеси и технологии за производство на продукти, включително такива свързани с къси вериги на доставка;
- Инвестиции свързани с изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи необходими за производството и маркетинга;
- Инвестиции в инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга;
- Инвестиции в активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване и сушене с цел запазване качеството на продукцията и суровината;
- Инвестиции в специализирани транспортни средства за превоз на суровини и/или готова продукция, включително хладилни транспортни средства;
- Инвестиции свързани с внедряването на системи за управление на качеството;
- Инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление;
- Инвестиции за постигане съответствие със стандартите на Общността, включително пречиствателни съоръжения.
- Инвестиции в софтуер, свързан с преработвателната дейност на

кандидата, включително чрез финансов лизинг;

Общи разходи, свързани с проектното предложение, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проектното предложение и правни услуги, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на проектното предложение, така и по време на неговото изпълнение.

Инсталациите за производство на енергия от ВЕИ не трябва да надвишава мощност от 1 мегават и трябва да са в съответствие с условията за устойчивост в Закона за енергията от възобновяеми източници.

Финансова помощ не се предоставя за дейности и разходи включени в интервенции I.Д.2 - Инвестиции в лозаро-винарския сектор и I.Д.5 - Инвестиции в екологични съоръжения на Стратегическия план. Групи и организации на производители няма да бъдат подпомагани по интервенцията за дейности, включени за подпомагане в техните Оперативни програми, свързани с преработка на селскостопански продукти.

Не е допустима и подкрепата за основни земеделски инвестиции – закупуването на машини, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и такива, свързани с колективни инвестиции. Условието ще бъде конкретизирано след публикуването на дефиницията за основни земеделски инвестиции от страна на МЗХ.

Мярката ще се прилага при спазване на принципите за избягване на двойно финансиране, като се разпишат съответните мерки в Насоките за кандидатстване.

Допустими разходи

Допустимите разходи трябва да отговарят на общите изисквания за допустимост на разходите по СПРЗСР, посочени в т. I **Общи изисквания за допустимост на разходите по мерките от СПРЗСР.**

4) Определени финансови параметри за проектните предложения – минимален и максимален размер на общите допустими разходи и минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ

Финансови параметри	Минимален размер /лева/	Максимален размер /лева/	разм									
Общи допустими разходи на проект	60 000 лв.	200 000 лв.										
Безвъзмездна финансова помощ	30 000 лв.	100 000 лв.										
<p>5) Интензитет на финансовата помощ</p> <p>Финансовата помощ е в размер до 65 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи, съгласно чл. 73, пар. 4 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.</p> <p>Финансовата помощ може да се увеличи с до 10% за проектни предложения, които се изпълняват в чувствителни сектори, определени в анализа към СП.</p> <p>Финансовата помощ може да се увеличи с до 10% за проектни предложения, представени от кандидати групи/организации на производители и кооперативни обединения на земеделски стопани.</p> <p>Финансовата помощ може да се увеличи с до 10% за проектни предложения, представени от пазари на производители.</p> <p>Финансовата помощ може да се увеличи с до 15% за проектни предложения, представени от млади земеделски стопани.</p> <p>Максималното ниво на подпомагане на може да надхвърли 80%.</p> <p>Максималните нива на подпомагане не може да надхвърлят максималния интензитет на помощта, посочен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115</p> <p>6) Обективни и измерими критерии за оценка на проектите и тяхната тежест</p> <table border="1"><thead><tr><th>№</th><th>Критерии</th><th>Максимален брой точки</th></tr></thead><tbody><tr><td>1</td><td>Проектът предвижда създаване на нови работни места</td><td>15</td></tr><tr><td>2</td><td>Проектът включва дейности за социално включване</td><td>15</td></tr></tbody></table>				№	Критерии	Максимален брой точки	1	Проектът предвижда създаване на нови работни места	15	2	Проектът включва дейности за социално включване	15
№	Критерии	Максимален брой точки										
1	Проектът предвижда създаване на нови работни места	15										
2	Проектът включва дейности за социално включване	15										

3	Проектът предвижда инвестиции за преработка на суровини от чувствителни сектори	15
4	Проектът предвижда инвестиции за производство на биологични продукти	10
5	Проектът предвижда въвеждане на нови и енергоспестяващи технологии и/или иновации в земеделското производство	15
6	Проектът включва колективни инвестиции и/или е подаден от групи или организация на производители, кооперативно обединение	10
7	Проектът е подаден от кандидат, отговарящ на условието за млад земеделски стопанин, съгласно СПРЗСР	10
8	Проектът е подаден от кандидат, който отговаря на определението за малко земеделско стопанство	10
	Максимален брой точки	90
	Праг за преминаване	30

7) Други условия на мярката

Подробните условия за кандидатстване ще бъдат включени в Насоките за кандидатстване, при обявяване на прием по мярката.

Мярка «Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони»

1) Описание на целите и обхвата на мярката

Мярката е свързана с постигането на Стратегическа цел 1 на СВОМР „Подобряване на конкурентоспособността на местната икономика“ и ще допринесе пряко за постигането на целите ѝ чрез инвестиции в земеделския и извънземеделския сектор. Интервенцията е съобразена със специфичните характеристики и потенциала на територията, описани в аналитичната част на СВОМР. При прилагането на мярката ще се насърчава въвеждането на иновации в неземеделския сектор.

Мярката ще адресира нуждите и потенциала в областта на неземеделския сектор на територията на МИГ, в т.ч. преработващата промишленост /извън земеделския сектор и ХВП/, сектора на услугите и туризма. Мярката е насочена основно към подпомагане на микропредприятията, които доминират в структурата на местните

предприятия. В рамките на проучването на заинтересованите страни се откриха проблеми като липса на достатъчно развити услуги в отделните населени места в сектори като здравеопазване, социални услуги, култура и др., както и недостатъчна конкурентоспособност на секторите извън земеделието, включително поради липса на иновационни дейности. В рамките на проучването се откри и необходимостта от повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности.

Туристическите ресурсите и в двете общини на територията на МИГ се характеризират със съчетание на уникални природни забележителности, културно-историческо наследство, благоприятен климат, води и географско положение, които предоставят възможност за развитие на разнообразни и алтернативни форми на туризъм, в т.ч. ловен, риболовен, винен и др.

Широкият спектър от допустими дейности в рамките на интервенцията осигурява възможност за развитие на различни бизнес модели и икономически дейности, които да бъдат развивани на територията на селските райони съобразно пазарните принципи.

Подкрепата за дейности, които в по-голяма степен използват потенциала на населените места в селските райони, като например природни, исторически, културни и екологични дадености, включително туристически услуги, които създават условия за съживяване на местната икономиката. Също така чрез прилагане на интервенцията има възможност да се стимулира творческите занаяти, които са част от културното наследство и традиции. Интервенцията ще подкрепя и дейности в областта на здравеопазването и социалните услуги, както и различни производства, базирани на алтернативни производствени процеси, които могат да намалят екологичния отпечатък от дейността на предприятията.

2) Допустими получатели

Подпомагане в рамките на интервенцията получават земеделски стопани, микропредприятия и физически лица. В обхвата на интервенцията физическите лица са допустими за подпомагане само за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към развитие на занаяти.

Земеделските стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители;
- да бъдат регистрирани като еднолични търговци или

юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите;

- да имат седалище на територията на МИГ;

Микропредприятията, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите;
- да имат седалище на територията на селски район;

Физическите лица, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да бъдат регистрирани по Закона за занаятите като упражняващи занаят/и след вписване в регистър БУЛСТАТ по реда на Закона за регистър БУЛСТАТ;
- да отговарят на определението за микропредприятие, съгласно дефиницията на ЗМСП;
- да имат постоянен адрес на територията на МИГ;

3) Допустими дейности и разходи

Инвестициите допустими за подпомагане в рамките на интервенцията трябва да са свързани с развитие на услуги в различни сектори на икономиката и други производствени неземеделски дейности, производство на продукти, които не са включени в Приложение I от Договора за функциониране на Европейския съюз, както и дейности, които са насочени към развитие на занаяти.

Инвестициите, включени в проектното предложение трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнесплан.

Бизнес планът трябва да показва подобряване на дейността на предприятието и да доказва икономическата жизнеспособност на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности.

Допустими дейности:

Подкрепа в рамките на интервенцията се предоставя на територията на селските райони в страната в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) №2021/2115 само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност.

Предоставя се подпомагане за инвестиции в неземеделски дейности:

- Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);
- Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.;
- Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- Развитие на занаяти и други неземеделски дейности.

В рамките на подмярката не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз.

Допустими разходи

Допустимите разходи трябва да отговарят на общите изисквания за допустимост на разходите по СПРЗСР, посочени в т. I **Общи изисквания за допустимост на разходите по мерките от СПРЗСР.**

4) Определени финансови параметри за проектните предложения – минимален и максимален размер на общите допустими разходи и минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ

Финансови параметри	Минимален размер /лева/	Максимален /лева/
Общи допустими разходи на проект	20 000 лв.	200 000 лв.
Безвъзмездна финансова помощ	10 000 лв.	100 000 лв.

5) Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер до 65 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи, съгласно чл 73, пар. 4 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

6) Обективни и измерими критерии за оценка на проектите и тяхната тежест

№	Критерии	Макс имале н брой точки
1	Проектът предвижда създаване на нови работни места	15
2	Проектът предвижда дейности за социално включване	10
3	Проектът предвижда дейности, насочени към опазване на околната среда или адаптация с климатичните промени	15
4	Проектът включва инвестиции в иновации	15
5	Проектът включва инвестиции в здравни или социални услуги	15
6	Проектът е подаден от кандидат – жена или млад предприемач	15
7	Проектът включва инвестиции за „умни села“, в т.ч. цифровизация	15
	Максимален брой точки	100
	Праг за преминаване	40

7) Други условия на мярката

Подробните условия за кандидатстване ще бъдат включени в Насоките за кандидатстване, при обявяване на прием по мярката.

Мярка «Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура в селските райони»

1) Описание на целите и обхвата на мярката

Мярката е свързана с постигането на Стратегическа цел 2 на СВОМР

„Опазване и развитие на обществените услуги, инфраструктура и ресурси“ и ще допринесе пряко за постигането на целите ѝ чрез инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура. Интервенцията е съобразена със специфичните характеристики и потенциала на територията. При прилагането на мярката ще се насърчават инвестициите в умни села, в т.ч. иновативни практики в тази област.

Мярката ще адресира нуждите и потенциала за развитие на обществените услуги и инфраструктурата, включително обектите които имат нужда от подобряване и инвестиции като обществени площи, сгради за обществено ползване като училища, детски градини, спортни съоръжения и др. Инвестициите в тази област ще направят населените места по-привлекателни за бизнеса и за живеене чрез поддържането и стимулирането на тяхното икономическо, социално и културно развитие, чрез изграждането на липсваща или рехабилитация на съществуващата техническа инфраструктура, транспортни и комуникационни връзки.

Политиката за устойчиво развитие на страната има за цел да повиши енергийната ефективност, чрез използване на система от дейности и мерки за повишаването ѝ при производството, преноса и разпределението, както и при крайното потребление на енергия. Идентифицирана е нужда от инвестиции в общинска образователна инфраструктура (детски градини и училища). Населените места на територията на МИГ ще станат привлекателни за бизнеса и за живеене, чрез поддържането и стимулирането на тяхното икономическо, социално и културно развитие, изграждане на липсващата или рехабилитация на съществуващата публична техническа инфраструктура. По този начин ще се постигне както съхраняването на населените места, така и ще се осигури поддържането на образователните услуги, и осигуряването на работни места.

Подобряването и облагородяване на публичните пространства чрез: изграждане или обновяване на паркове, градинки, улично озеленяване, детски площадки и спортни съоръжения, са от съществено значение и осигуряват добра социална среда в селските общини в страната. Мерките с цел създаване или обновяване на публични пространства чрез: изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура и изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение, ще продължат да се прилагат заселските общини в страната.

2) Допустими получатели

Допустими за подпомагане са общини на територията на МИГ.

Съгласно Указанията за разработване на СВОМР, изискването за седалище и адрес на управление на територията на МИГ не се прилага по отношение на община:

1. от селските райони, която има седалище в съответния областен град;
2. когато в обхвата на МИГ са включени населените места на общината, без града, център на общината, в строителните му граници;
3. когато в обхвата на стратегията за ВОМР е включена част от територията ѝ.

3) Допустими дейности и разходи

Предоставя се безвъзмездна финансова помощ за следните допустими за подпомагане дейности по интервенцията:

- Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях;
- Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение;
- Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди;
- Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура.
- Дейности за разработване и/или изпълнение на стратегии, решения или концепции за интелигентни селища, в т.ч. иновативни социални, технологични и/или цифрови решения в областта на обществените услуги, за подобряване на икономически, социални и/или екологични условия на територията на МИГ

Допустимите дейности трябва да отговарят на следните изисквания:

- Да се изпълняват на територията на МИГ;
- Да отговарят на дефиницията за дребна по мащаби инфраструктура*;
- Да се изпълняват в съответствие с плана за интегрирано развитие на съответната община, ако съществува стратегия за местно развитие

да са съгласувани и с нея;

- Да не оказват отрицателно въздействие върху околната среда съгласно разпоредбите на ЗООС;
- Да отговарят на изискванията на заповедите за определянето на местата по Натура 2000 и плановете за тяхното управление, а когато няма издадени заповеди дейността да е съгласувана с МОСВ, ЗЗТ, ЗБР и съответните им подзаконовни нормативни актове за тяхното прилагане;
- Да се изпълняват съгласно препоръките от извършените оценки, както и условията и мерките в съответния административен акт на компетентния орган съгласно ЗООС, ЗЗТ и ЗБР и съответните им подзаконовни нормативни актове за тяхното прилагане (когато е приложимо);
- Дейностите свързани със строително-монтажни работи, следва да бъдат в съответствие с приложимото национално законодателство в сферата на устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България;
- Ако дейностите се извършват на терени, които подлежат на рекултивация съгласно чл. 11, ал 1 от ЗОЗЗ да се представи проект за рекултивация на нарушени терени или залесяване на териториите с подходящи растителни видове, когато националното законодателство изисква да сеприложат тези мерки;

В рамките на дейност „Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура“ кандидатите имат възможност да извършват допустимите инвестиции и в общинска образователна инфраструктура, която включва детска градина, основно или средно училище, и в паркове.

* Дребна по размер инфраструктура е инвестиция, която се осъществява чрез дейности, подпомагани по интервенцията, при която максималната стойност на допустимите разходи за един обект не надвишава по размер левовата равностойност на 3 млн. евро.

Допустими разходи

Допустимите разходи трябва да отговарят на общите изисквания за допустимост на разходите по СПРЗСР, посочени в т. **I Общи изисквания за допустимост на разходите по мерките от СПРЗСР.**

Допустими са общи разходи свързани с проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта, така и по време на неговото изпълнение.

4) Определени финансови параметри за проектните предложения – минимален и максимален размер на общите допустими разходи и минимален и максимален размер на безвъзмездната

финансова помощ

5)

Финансови параметри	Минимален размер, лв	Максимален размер, лв
Общи допустими разходи на проект	100 000	782 320
Безвъзмездна финансова помощ	50 000	391 160

6) Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер до 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи, съгласно чл 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

7) Обективни и измерими критерии за оценка на проектите и тяхната тежест

№	Критерии
1	Брой жители, които ще се възползват от допустимите дейности
	до 5000 жители
	от 5001 до 10 000 жители
	над 10 000 жители
2	Проектът се реализира в населени места извън общинския център
3	Проектът обхваща повече от едно населено място
4	Проектът допълва и/или надгражда други проекти или инвестиции, които са реализирани или в процес на реализация
5	Проектът включва инвестиции за достъпна среда
6	Проектът включва инвестиции за „умни села“, в т.ч. цифровизация
7	Целева група на проекта са млади хора на възраст под 29 г.
8	Проектът включва дейности за подобряване на енергийната ефективност и/или производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди

	Максимален брой точки	100
	Праг за преминаване	30
8) Други условия на мярката		
Мярка «Инвестиции за опазване и развитие на природните и културни ресурси /туризъм/»		
1) Описание на целите и обхвата на мярката		
<p>Мярката е свързана с постигането на Стратегическа цел 2 на СВОМР „Опазване и развитие на обществените услуги, инфраструктура и ресурси“ и ще допринесе пряко за постигането на целите ѝ чрез инвестиции за опазване и развитие на природни и културни ресурси. Интервенцията е съобразена със специфичните характеристики и потенциала на територията, описани в аналитичната част на СВОМР. Територията на МИГ се характеризира с разнообразни природни ресурси, които има потенциал за развитие на разнообразни форми на туризъм. Инвестирането в тях е част от мерките за разнообразяване на икономическите дейности на територията на МИГ. При прилагането на мярката ще се насърчават инвестициите в умни села, в т.ч. иновативни практики в тази област.</p> <p>Мярката ще адресира нуждите и потенциала за развитие на природните и културните ресурси, в т.ч. за стимулиране на туризма.</p> <p>Съхранените традиции и нематериално културно наследство, които се поддържат и развиват на територията на МИГ чрез изградената мрежа от читалища - общо 12 на територията на Кирково и 4 на територията на Златоград. Читалищата развиват многостранна дейност: библиотечно-информационна, културно-просветна, любителско-художествено творческа и др., имат изключително значение за съществуващото културно многообразие и заедно с другите институции са фактор в сферата на образованието, творчеството и иновациите.</p> <p>Туристическите ресурси и в деветте общини на територията на МИГ се характеризират със съчетание на уникални природни забележителности, културно-историческо наследство, благоприятен климат, води и географско положение. Историческото наследство дава възможност за развитие на алтернативен туризъм. На територията на общината съществуват множество исторически останки от различни епохи. Районът предлага обозначени маршрути до различни културни паметници и исторически местности. На територията има изградени редица религиозни храмове с културно-историческа и архитектурна ценност.</p>		

На територията на МИГ основен притегателен туристически център е Етнографския комплекс на гр. Златоград - най-големият архитектурен резерват в Родопите. В него са разположени множество работилници, пресъздаващи и демонстриращи традиционните местни занаяти по атрактивен и самобитен начин. Особен интерес предизвиква и старото килийно училище. Разработени и експонирани са и тракийско светилище „Белите камъни” и археологически пътеки около с. Бенковски. Наблизо са и популярните туристически дестинации Перперикон и Татул, които могат да станат повод за лъчеви маршрути и удължаване на престоя. Туристическото предлагане в община Златоград се разнообразява и от други атрактивни услуги - конна езда, посещения на ферма за щрауси, шофиране на АТВ, риболовен туризъм, велосипедни маршрути и др. Едно от неоползотворените богатства на общината е геотермалното находище в землището на с. Ерма река. Наличните природни дадености осигуряват потенциал за развитие на алтернативни форми на туризъм – селски туризъм, екотуризъм и балнеология, съчетани с биоземеделие и биоживотновъдство.

Мярката ще предоставя подкрепа за обекти на местното природно, културно и историческо наследство, както инфраструктура за достъп до тях. Тя ще допринесе за сплотяване на местната общност и съхранение на нейната идентичност. Важен акцент в мярката ще бъдат младите хора и въвличането им в дейности по опознаване на местните традиции, опазване на нематериално културно наследство и насърчаване на екологичната култура за опазване на природното наследство.

2) Допустими получатели

Допустими кандидати по мярката са:

- Общини на територията на МИГ
- Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ), регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел;
- Читалища, регистрирани по Закона за народните читалища;
- Образователни институции с местно значение – училища и детски градини

Съгласно Указанията за разработване на СВОМР, изискването за седалище и адрес на управление на територията на МИГ не се прилага по отношение на община:

- 3) от селските райони, която има седалище в съответния областен град;
- 4) когато в обхвата на МИГ са включени населените места на общината, без града, център на общината, в строителните му граници;
- 5) когато в обхвата на стратегията за ВОМР е включена част от

територията ѝ.

б) Допустими дейности и разходи

Допустими дейности

По мярката са допустими два типа дейности – инвестиционни и меки дейности.

А. Инвестиционни дейности

- Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот.
- Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителски информационни центрове за експониране и/или предоставяне на информация за местната идентичност, природните и културни обекти
- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на центрове за изкуство, творчески дейности и занаяти;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на съоръжения за туристически атракции които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на туристическа инфраструктура за достъп до природни и културни обекти, в т.ч. информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки.
- Изработка и доставка на продукти и материали за целите на популяризирането на местното нематериално културно наследство, в т.ч. традиционни носии и др.
-

Б. Меки дейности

- Проучвания, анализи, събиране на данни, планиране и информационни дейности, свързани с проучване и популяризиране на материалното и нематериалното културно наследство, в т.ч. чрез дигитализация и прилагане на практики от концепцията за интелигентни селища
- Изработване на информационни и творчески продукти, материали и документи за промотиране на нематериалното културно наследство, в т.ч. чрез прилагане на съвременни методи за дигитализация
- Дейности за информираност, промотиране и реклама на

местната идентичност, природни и културни ресурси, включително чрез разработване на информационни портали, реклама, организиране и посещения на изложения и др.

- Дейности, свързани със съхранение и популяризиране на местния фолклор, обичаи и традиции и на културното и природното наследство на района/територията, в т.ч. организиране и участие в мероприятия и събития, въвеждане на иновативни практики и практики от концепцията за „интелигентни селища“ и др.
- Насърчаване на екологичната култура за опазване на природното наследство;

Инвестиционен проект е проект, по който стойността на инвестиционните дейности е над 50% от бюджета на проекта.

Допустимо е в един проект да се съчетават инвестиционни и меки дейности.

Допустимите дейности трябва да отговарят на следните изисквания:

- Да се изпълняват на територията на МИГ;
- Да отговарят на дефиницията за дребна по мащаби инфраструктура в СПРЗСР;
- Да не оказват отрицателно въздействие върху околната среда съгласно разпоредбите на ЗООС;
- Да отговарят на изискванията на заповедите за определянето на местата по Натура 2000 и планове за тяхното управление, а когато няма издадени заповеди дейността да е съгласувана с МОСВ, ЗЗТ, ЗБР и съответните им подзаконовни нормативни актове за тяхното прилагане;
- Да се изпълняват съгласно препоръките от извършените оценки, както и условията и мерките в съответния административен акт на компетентния орган съгласно ЗООС, ЗЗТ и ЗБР и съответните им подзаконовни нормативни актове за тяхното прилагане (когато е приложимо);
- Дейностите свързани със строително-монтажни работи, следва да бъдат в съответствие с приложимото национално законодателство в сферата на устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България;
- Да са с неикономически характер.

Допустими разходи

Допустимите разходи трябва да отговарят на общите изисквания за допустимост на разходите по СПРЗСР, посочени в т. **I Общи**

изисквания за допустимост на разходите по мерките от СПРЗСР.

7) Определени финансови параметри за проектите предложения – минимален и максимален размер на общите допустими разходи и минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ

Финансови параметри	Минимален размер /лв./	Максимален размер /лв./
Инвестиционни проекти		
Общи допустими разходи	20 000	200 000
Безвъзмездна финансова помощ	10 000	60 000
Меки проекти		
Общи допустими разходи	10 000	100 000
Безвъзмездна финансова помощ	5 000	30 000

8) Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер до 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи, съгласно чл 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.

9) Обективни и измерими критерии за оценка на проектите и тяхната тежест

№	Критерии	Максимален брой точки
1	Проектът съдържа дейности за социално включване	10
2	Проектът има надобщинско значение	10
3	Проектът включва дейности за прилагане на концепцията за интелигентни селища	15
4	Целева група на проекта са млади хора на възраст под 29 г.	10
5	Проектът предвижда въвеждане на иновации	10
6	Проектът има принос към развитие на туризма	15

	Максимален брой точки	70
	Праг за преминаване	30

10) Други условия на мярката

Подробните условия за кандидатстване ще бъдат включени в Насоките за кандидатстване, при обявяване на прием по мярката.

Мярка «Сътрудничество и подготвителни дейности за него"»

1) Описание на целите и обхвата на мярката

Мярката предвижда подкрепа за дейности, насочени към вътрешнотериториално и транснационално сътрудничество между местни инициативни групи и МИГ, МИРГ и други сходни организации от страната и чужбина. Дейностите за сътрудничество и тяхната подготовка ще допринесат за развитието на териториите на МИГ, чрез взаимодействие и реализиране на съвместни проекти.

Мярката ще бъде разработена в пълнота след публикуване на допълнителните указания от УО на СПРЗСР 2023 – 2027 г. за изискванията към дейностите за сътрудничество.

2) Допустими получатели

Допустим кандидат по мярката е Местната инициативна група на територията на МИГ.

Допустими партньори:

В проект за сътрудничество освен кандидатът МИГ участват най-малко един партньор или един асоцииран партньор, които подписват споразумение за партньорство, в което се определя водещ партньор по проекта.

Партньори по проект за вътрешнотериториално и транснационално сътрудничество могат да бъдат МИГ, между които не е налице конфликт на интереси по смисъла на чл. 61 от Регламент (ЕС) № 2018/1046

Асоциирани партньори по проект за вътрешнотериториално и транснационално сътрудничество могат да бъдат Местни инициативни рибарски групи (МИРГ).

Асоциирани партньори по проект за транснационално сътрудничество могат да бъдат Местна група за действие (МГД) или друга група от местни публични и частни партньори.

3) Допустими дейности и разходи

Допустимите дейности включват:

- ✚ Разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. разходи за материални и нематериални инвестиции
- ✚ Извършване на изследвания, проучвания и анализи, директно свързани със съвместния продукт/услуга/дейност;
- ✚ Реализиране на промоционални и маркетингови кампании;
- ✚ Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта и т. н.;
- ✚ Извършване на информационни кампании, включващи организиране на срещи, конференции, публикуване и излъчване в медиите;
- ✚ Дейностите по координация на изпълнението на проекта (извършване на разходи за наемане на допълнителен персонал, пътни разходи, разходи за нощувки и храна, хонорари за експерти, разходи за превод, разходи за комуникация и др.).

Дейностите за сътрудничество трябва да отговарят на следните условия за допустимост:

- да са свързани и да водят до развитието на териториите, обхванати в конкретните стратегии на МИГ;
- да съответстват на и да допринасят за постигане целите и приоритетите на стратегиите за ВОМР на съответните местни инициативни групи и СПРЗСР 2023 – 2027 г.;
- партньорите по проектите и дейностите за сътрудничество да участват в тяхната подготовка и изпълнение да притежават съответния административен капацитет.

Допустими разходи

Допустими за финансиране по мярката са разходи за:

- разработване на съвместен продукт/услуга;
- строително-монтажни или строително-ремонтни работи на

територията на партньорите от Република България;

- други материални и нематериални активи;
- застраховки на закупените по проекта активи;
- изследвания и проучвания, директно свързани със сътрудничеството, включително за издаване на становища;
- възнаграждения за външни експерти – физически или юридически лица за изпълнение на дейности по проекта, включително за преводачи;
- възнаграждения, свързани с координацията по проекта;
- промоционални и маркетингови кампании за съвместния продукт/услуга;
- организиране и провеждане на обучения, семинари, съвместни събития и партньорски срещи;
- информираност – създаване на интернет страница за проекта, публикации в регионални медии, информационни конференции;
- публичност – изготвяне и разпространение на информационни материали и осигуряване на публичност, в т.ч. информационни табели.
- командировки на служителите на МИГ, експерти по проекта, включително преводачи, членове на колективния управителен орган и членове на колективния върховен орган на МИГ, както и други участници от територията в дейности, свързани с изпълнението на проекта, съгласно действащата Наредба за командировките в страната;
- преводи (писмени и симултанни);
- пощенски и куриерски услуги;
- такси за издаване на документи, свързани с изпълнението на проекта.

4) Определени финансови параметри за проектните предложения – минимален и максимален размер на общите допустими разходи и минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ

Финансови параметри	Минимален размер /лв./	Максимален размер /лв./
Проекти за транснационално сътрудничество		
Общи допустими разходи	40 000	300 000
Безвъзмездна финансова помощ	20 000	200 000
Проекти за вътрешнорегионално сътрудничество		
Общи допустими разходи	20 000	200 000
Безвъзмездна	30 000	100 000

финансова помощ

5) Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер до 100 на сто от допустимите разходи по проект.

6) Обективни и измерими критерии за оценка на проектите и тяхната тежест

№	Критерии	Макси мален брой точки
1	Проектът съдържа дейности за социално включване	10
2	Проектът включва дейности за прилагане на концепцията за интелигентни селища	15
3	Целева група на проекта са млади хора на възраст под 29 г.	15
4	Проектът е иновативен*	15
5	Проектът има надобщинско значение	10
6	Проектът надгражда резултати от други реализирани проекти	15
	Максимален брой точки	80
	Праг за преминаване	40

*За иновативен проект се приема проект, който включва разработване, прилагане или разпространение на нов продукт или услуги или нова дейност за целевата територия

7) Други условия на мярката

Подробните условия за кандидатстване ще бъдат включени в Насоките за кандидатстване, при обявяване на прием по мярката.

Мярка „Управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране“

1) Описание на целите и обхвата на мярката

Мярката включва подкрепа за дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране.

Допустими за подкрепа са дейности за управление, мониторинг и оценка на стратегиите съгласно чл. 34, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2021/1060, както и дейности, свързани с популяризирането на стратегиите за Водено от общностите местно развитие.

2) Допустими получатели

Допустим кандидат по мярката е Местната инициативна група.

3) Допустими дейности

Мярката включва подкрепа за дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране.

Допустими за подкрепа са дейности за управление, мониторинг и оценка на стратегиите съгласно чл. 34, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2021/1060, както и дейности, свързани с популяризирането на стратегиите за Водено от общностите местно развитие.

4) Общ размер на предвидените средства за целия период на изпълнение

Общият размер на средствата по мярката възлиза на 1,466,850.00 лв.

5) Разпределение на средствата за разходи за управление, мониторинг и оценка на СВОМР от една страна и тези за популяризиране на стратегията от друга

Разпределение на средствата		
Предназначение на средствата	Размер на средствата по мярката в лв.	Дял от общия размер на разходите по мярката /%
Разходи за управление, мониторинг и оценка на СВОМР	1,173,480.00	80%
Разходи за популяризиране на стратегията	293,370.00	20%

6) Допустими разходи, които МИГ планира да използва, както и

общ размер на непредвидените средства за всеки вид за периода на прилагане на мярката

А. Разходи за управление, мониторинг и оценка на стратегиите:

- 1) разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя;
- 2) разходи за външни услуги, възнаграждения и осигуровки, дължими от МИГ на експерти (физически или юридически лица), свързани с прилагането на стратегията (оценители, консултанти, външни експерти и други);
- 3) непреки разходи:
  - за услуги, непряко свързани с прилагането на стратегията (правни, счетоводни, одиторски и други);
  - разходи за наем на офис;
  - разходи за комуникация и външни услуги (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, охрана на офиса, електронен подпис и други);
  - разходи за закупуване на офис консумативи и канцеларски материали;
  - разходи за наем на лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ, които нямат закупен лек автомобил;
  - разходи за закупуване на гориво за лек автомобил;
  - други непредвидени оперативни разходи, необходими за функционирането на офиса.
  - разходи за командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИГ;
- 4) разходи за закупуване на офис техника, в т. ч. правен и счетоводен софтуер и офис оборудване и обзавеждане;
- 5) разходи за закупуване на един лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ;
- 6) разходи за застраховане на активи, закупени със средства по подмярката от настоящия или миналия програмен период;
- 7) разходи за обучения на екипа и членовете на колективния върховен орган във връзка с прилагането на стратегията за местно развитие;
- 8) разходи, свързани с публични отношения, разходи за организиране на срещи на МИГ, разходи за работа в мрежа, участие на екипа и членовете на колективния върховен орган в срещи с други МИГ и други;

- 9) разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ;
- 10) финансови разходи, в т. ч. банкови такси за управление на сметки, такси за издаване на изискуеми документи;
- 11) разходи за мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР;

Б. Разходи за популяризиране на стратегията за ВОМР:

- 1) разходи за проучвания и анализи на съответната територия (териториални,икономически, социални и други анализи и проучвания);
- 2) разходи за популяризиране, информиране и публичност:
  - за създаване и поддръжка на интернет страница;
  - за създаване и реализиране на публикации в печатни и електронни медии и излъчванияв радио- и телевизионни медии на покани за организирани събития и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;
  - отпечатване на брошури, материали за обучение и други печатни материали,изработване на рекламни материали и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;
  - преводи;
  - изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на МИГ;
  - свързани с изготвяне на материали, подпомагащи потенциалните получатели нафинансова помощ при разработването на дейности и подготовката на заявления;
  - други разходи за популяризиране, информиране и публичност;
- 3) разходи за организиране на обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери и за уязвими групи и застрашени от бедност целеви групи, включително роми, свързани с подготовка, изпълнение и отчитане на проекти и други, свързани с популяризиране на стратегията за ВОМР и прилагане на подхода.

I. Общи изисквания за допустимост на разходите по мерките от СПРЗСР

Допустимите разходи по проектите, финансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление (ЕФСУ) се определят на база изискванията на Глава пета „Финансово

управление и контрол“, раздел I от Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ). Съгласно горепосочения раздел от закона, за да бъдат допустими разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия:

1. разходите са за дейности, съответстващи на предвидените в одобрения проект и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма;
2. разходите попадат във включени в насоките за кандидатстване и в одобрения проект категории разходи;
3. разходите не надхвърлят праговете за съответната категория в насоките за кандидатстване и в одобрения проект;
4. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги, строителни и монтажни работи и положен труд;
5. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
6. разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
7. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на Приложение XIII от Регламент (ЕС) 2021/1060 и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/1060;
8. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

В допълнение, разходите са допустими ако са платени в срока за допустимост на разходите за програмния период.

Допустими за подкрепа от ЕЗФРСР чрез стратегиите за ВОМР са следните разходи:

- + разходи, определени като допустими, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/2115;
- + други допустими разходи, свързани с изпълнението на операции по интервенции от Регламент (ЕС) № 2021/1060 и приоритетите на стратегията за ВОМР.

Допустими са общи разходи свързани с проекта, извършени както в процеса на подготовка на проектите, така и по време на тяхното изпълнение.

Като се съобразява с допустимите разходи по т. 1-3, МИГ определя конкретни видове допустими разходи за мерките от стратегията, както и недопустимите разходи, в Насоките за кандидатстване, при спазване на Указанията за разработване на СВОМР 2023-2027.

ПРЧР 2021 –
2027 г. (ЕСФ+)

Мярка «Насърчаване на заетостта и мерки за активизиране на безработни, неактивни лица и лица от уязвимите групи»

1) Приоритет и специфична цел от ПРЧР, по която се определя мярката

Мярката отговаря на на СЦ 1 „Подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсещи работа, и най-вече за младите хора, по-специално чрез изпълнението на гаранцията за младежта, за дългосрочно безработните и групите в неравностойно положение на пазара на труда и за неактивните лица, както и чрез насърчаване на самостоятелната заетост и социалната икономика“ на ПРЧР 2021-2027.

Мярката се изпълнява в рамките на Приоритет 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“ на ПРЧР 2021-2027.

2) Цел на конкретната мярка от СВОМР

Мярката допринася към постигането на СЦ 3 от СВОМР „Развитие на човешкия потенциал“. Интервенцията е съобразена със специфичните характеристики и потенциала на територията, изложени в аналитичната част на СВОМР. Мярката ще адресира проблемите, нуждите и потенциала за развитие.

3) Целева група или групи и идентифицираните техни местни проблеми и потребности, които мярката адресира;

Целевите групи на мярката включват:

- Безработни, вкл. продължително безработни;
- Неактивни лица;
- Лица в неравностойно положение, хора с увреждания;
- Лица с основно и по-ниско образование и/или без квалификация;
- Мигранти;
- Предприятия/организации - субекти на социалната и солидарна икономика;
- Лица, заети в социални предприятия/организации,
- Субекти на социалната и солидарна икономика

4) Анализ за необходимостта от мярката на територията на МИГ – конкретни местни специфики и обстоятелства

Необходимостта от мярката произтича от следните специфики и обстоятелства на територията на МИГ:

- Средното равнище на безработица на територията на МИГ за 2021 г. е 7.79%. Въпреки тенденцията към намаляване равнището на

безработица и в двете общини, техният процент остава по-висок в сравнение с този в страната – 4.8%. Най-голям е дялът на регистрираните безработни лица със средно образование, както и тези на възраст над 55 г.

- Недостатъчно или липса на обучени кадри и човешки ресурси за нуждите на бизнеса, което е посочено като един от проблемите в проучването на заинтересованите страни
- Недостатъчно адаптиране на работниците, предприятията и предприемачите към промените.
- Липса на достъп до заетост на дългосрочно безработни, в т.ч. млади хора, хора в неравностойно положение, хора с увреждания, с основно и по-ниско образование и/или без квалификация.
- Предприятията отбелязват като съществен проблем за нормалното им функциониране намирането на квалифицирани кадри в различни отрасли, затова е необходимо професионалното обучение и квалифициране на работната ръка.

5) Допустими типове бенефициенти за изпълнение на мярката и защо са избрани тези типове бенефициенти; допустимо партньорство (ако е приложимо)

Допустими кандидати и партньори по мярката са:

- Работодатели;
- общини;
- неправителствени организации;
- Социални предприятия;
- субекти на социалната и солидарна икономика.

Допустимите бенефициенти (кандидати и партньори) следва да имат адресна регистрация и да извършват дейността си на територията на МИГ.

Партньорствата по проектите в изпълнение на СВОМР са възможни, но не са задължителни. Партньорите като вид организации трябва да съвпадат с тези, посочени в таблицата по-горе.

Кандидатите следва да отговарят на условията за бенефициент, определени в ЗУСЕФСУ и в приложимата под-законова нормативна уредба, както и на условията, определени от УО в поканата за подбор на СВОМР.

Детайлните изисквания към кандидатите ще се включат в Насоките за кандидатстване.

6) Допустими дейности, вкл. специфични за територията и за целевите групи и техните потребности, конкретно необходими

за реализация на мярката;

Избраните в СВОМР дейности по всяка мярка са обосновани спрямо нуждите на целевите групи и направените анализи на територията и избраните за тях дейности. В тази връзка, мярката е насочена към следните местни специфики:

- Средното равнище на безработица на територията на МИГ за 2021 г. е 7.79%. Въпреки тенденцията към намаляване равнището на безработица и в двете общини, техният процент остава по-висок в сравнение с този в страната – 4.8%. Най-голям е дялът на регистрираните безработни лица със средно образование, както и тези на възраст над 55 г.
- Недостатъчно или липса на обучени кадри и човешки ресурси за нуждите на бизнеса, което е посочено като един от проблемите в проучването на заинтересованите страни
- Недостатъчно адаптиране на работниците, предприятията и предприемачите към промените.
- Липса на достъп до заетост на дългосрочно безработни, в т.ч. млади хора, хора в неравностойно положение, хора с увреждания, с основно и по-ниско образование и/или без квалификация.
- Предприятията отбелязват като съществен проблем за нормалното им функциониране намирането на квалифицирани кадри в различни отрасли, затова е необходимо професионалното обучение и квалифициране на работната ръка.

Видовете дейности отговарят на принципа „Ненанасяне на значителна вреда“, тъй като не се очаква да имат значително отрицателно въздействие върху околната среда поради тяхното естество. Видовете действия ще бъдат в съответствие с принципите, залегнали в Хартата на основните права на ЕС (ХОП) и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ).“

Допустими дейности:

1. *Активиране, мотивиране и включване в заетост на неактивни и безработни лица, вт.ч. продължително безработни*

Дейностите могат да включват идентифициране, активиране, трудово консултиране и професионално ориентиране, мотивиране на неактивни лица за включване на пазара на труда, както и за регистрация в Дирекция „Бюро по труда“ на Агенция по заетостта.

Идентифицираните неактивни лица могат да бъдат включвани в различни видове обучения, съобразно техните потребности, които

бенефициента е анализирал.

За продължително безработните лица (безработни над 12 месеца) могат да се предвидят дейности, като например, за преодоляване на липсата на квалификация, навици, мотивация за работа, в т.ч. мотивиране, професионално ориентиране; професионално обучение, обучения за придобиване на ключова компетентност, обучение по време на работа и др.

- 2. Подобряване конкурентоспособността на уязвимите групи на пазара на труда чрез повишаване на уменията, компетенциите и професионалната квалификация с отчитане на регионалните възможности на пазара на труда и икономиката.*

Дейностите могат да включват обучения за придобиване на дигитални умения, умения, свързани със зеления преход, професионална квалификация, ключови компетенции и др., съобразени с индивидуалните характеристики на лицата от целевите групи и съобразени с потребностите на работодателите от квалифициран работна сила, която да наемат.

Мярката може да включва дейности в подкрепа на по-възрастните неактивни и безработни лица, за адаптиране към промените и към работодателите, чрез преквалификация, придобиване на нови умения, вкл. „зелени“ и дигитални, и предоставяне на нови възможности за заетост.

Обученията могат да бъдат насочени към придобиване и развитие на умения и компетентности, необходими във връзка с бъдещето на труда (тип „soft skills“ и преносими умения), по-специално: организационни умения, вкл. работа в екип, разрешаване на проблеми, управление на времето и др.

- 3. Целенасочена подкрепа за осигуряване на заетост, вкл. чрез трудово консултиране, кариерно ориентиране, обучение на работното място, субсидирана заетост*

Работодателите-бенефициенти или партньори могат да получат стимули за разкриване на нови работни места и субсидии за възнаграждения при включване в заетост на хора в неравностойно положение, в т.ч. лица с увреждания, продължително безработни, активирани неактивни лица, безработни или неактивни лица с по-ниско от средното образование, вкл. чрез финансиране на ментори за тях за улесняване на включването им в

устойчива заетост.

Не е допустимо в една мярка и един проект да се включи само дейност за предоставяне на субсидирана заетост.

4. Подкрепа за развитие на предприятията от социалната икономика с цел създаване на условия за устойчива заетост на хора в неравностойно положение и изпълнение на социално-значими дейности

Дейностите могат да бъдат насочени към подкрепа за стартирането на социални предприятия - стимулиране на потенциални предприемачи, развитие и преценка на бизнес идеи, разработване на бизнес планове, обучения за предприемачески умения в областта на социалното предприемачество, подкрепа за регистрация на бизнес дейности, др.

Дейностите могат да са насочени и към съществуващи социални предприятия, вкл. за развитие на умения на заетите в тях чрез различни видове обучения за повишаване на уменията (вкл. дигиталните и зелените умения), компетенциите и професионалната квалификация, чрез субсидии за създаване на устойчиви работни места и за възнаграждения за новоназначени лица от уязвимите групи, с акцент върху жените, хора с намалена работоспособност и продължително безработни.

Насърчава се включването на обучения за развитие на умения за социално предприемачество и управление на социално предприятие, в т.ч. дигитални, както и умения насочени към „позеленяване“ на дейността или на продуктите/услугите/процесите в социалните предприятия.

7) Бюджет на мярката; интензитет на финансовата помощ; финансови параметри за проектите (минимална и максимална стойност)

Общият бюджет на мярката е 730 000лв.

Минималният размер на общите допустими разходи за всеки проект е в рамките на 20 000 лева.

Максималният размер на общите допустими разходи за всеки проект е в рамките на 365 000 лв.

Максималният интензитет на помощта е до 100 % от общата стойност на допустимите разходи.

8) Условия за допустимост на разходите

Допустимите разходи се определят на база изискванията на глава 5, раздел I от ЗУСЕФСУ, разпоредбите на Регламент № 2018/1046, Регламент (ЕС) 2021/1057, Регламент (ЕС) 2021/1060 и приложимото национално законодателство за финансовата рамка 2021 – 2027.

На основание чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕФСУ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ.“

За всяка една процедура в изпълнение на СВOMP, в Условията за кандидатстване, МИГ следва да посочат конкретно видовете разходи.

Съгласно чл. 53 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, в случай че общите разходи за дадена операция **не надвишават 200 000 EUR**, приносът, предоставен на бенефициента е под формата на **единични разходи, еднократни суми или единни ставки**, с изключение на операциите, подкрепата за които представлява държавна помощ. При прилагане на **опростено отчитане на разходите** се спазват разпоредбите на чл. 55. от ЗУСЕФСУ и чл. 53, 54 в), чл. 56 и чл. 94(2) от Регламент (ЕС) № 2021/1060 на Европейския парламент.“

По проектите на МИГ ще е задължително прилагането на опростено отчитане на разходите, като типът опростено отчитане ще се разпише в Условията за кандидатстване, съгласно Методология/и на УО на ПРЧР за прилагане на варианти за опростено отчитане на разходи, която/ито ще бъде/ат предоставена/и от УО допълнително.

Неизчерпателен списък на типовете допустими разходи:

- разходи за възнаграждения;
- разходи за командировки;
- разходи за закупуване на материали и консумативи;
- разходи за дълготрайни материални активи- разходи за закупуване на обзавеждане и оборудване, когато тази покупка е крайно необходима за постигане на целта на операцията, или тези вещи са напълно амортизирани по време на операцията или закупуването им е най-

икономичният вариант – следва да се обоснове и аргументира необходимостта от тези разходи;

- разходи за обучения;

- разходи, произтичащи от договори за изработка/услуга или договори за поръчка, по редана ЗЗД, пряко свързани и необходими за изпълнение на проектните дейности (например: за обучения, за наем на зали, за организиране на събития, за изготвяне на анализи и проучвания, за разработване на програми и др.);

- разходи за застраховка;

- разходи за видимост, прозрачност и комуникация, като същите задължително са част от допустимите разходи за организация и управление;

-разходи за организация и управление;

В СВОМР следва да бъдат включени видовете разходи, които отговарят на включените дейности по съответната мярка.

Нелопустими разходи:

- разходи, финансирани по друга операция, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, от бюджета на Общността или от друга донорска програма;

- глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;

- комисионите и загубите от курсови разлики при обмяна на чужда валута, с изключение на случаите на предоставянето на финансова подкрепа чрез финансови инструменти;

- възстановим данък върху добавената стойност;

- разходи за закупуване на моторни превозни средства,

- разходите за гаранции, осигурени от банка или от друга финансова институция, с изключение на разходите по финансови инструменти;

- лихви по дългове, освен във връзка с безвъзмездни средства, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;

- субсидиране на лихва по одобрени схеми за държавни помощи и разносните зафинансови трансакции;
- разходи за закупуване на земя и недвижимо имущество, както и закупуването на инфраструктура;
- закупуване на материални активи втора употреба;
- разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и/или попълването на документите за кандидатстване за финансова подкрепа.

На основание чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕФСУ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ.

9) Показатели за краен продукт и за резултат, вкл. специфични на МИГ, ако е приложимо;

10) Режим на минимални помощи

Мерките по ПРЧР ще се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ (правилото de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013 г. и последващи изменения на нормативната уредба в областта на държавните и минималните помощи.

Кандидати и/или партньори са недопустими да получат минимална помощ, съответно и да бъдат бенефициенти по мерките на ПРЧР за ВОМР, ако попадат в забранителните режими на помощ в съответствие с Регламент (ЕС) № 1407/2013г. и последващи изменения на нормативната уредба в областта на държавните и минималните помощи.

11) Критерии за подбор на проекти по мярката.

Индикативните критерии за подбор на проекти включват:

- Брой лица, обхванати от проекти, свързан с подкрепа за дейности за социално включване
- Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и

- семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания
- Брой участници, получили квалификация
  - Брой наети участници
  - Брой участници с придобити дигитални умения

Критериите ще бъдат детайлизирани със съответното тегло и дефиниции в Насоките за кандидатстване.

12) Индикатори /показатели/

Индикатори /показатели/ за краен продукт и за резултат	Вид на индикаторите
За краен продукт	Безработни, вкл.продължително безработни;
	Участници в неравностойноположение;
	Неактивни;
За резултат	Малцинства (вкл.маргинализирани общности като ромите)
	Участници, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа;
	Участници, които при напускане на операцията получават квалификация; Участници, които при напускане на операцията имат работа, вкл. като самостоятелно заети лица;
	Участници, които при напускане на операцията са придобили дигитални умения;
	Участници от малцинства, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа; Участници от малцинства, които при напускане на операцията получават квалификация или имат работа, вкл. катосамостоятелно заети лица

13) Други елементи, когато е приложимо, според указанията на всяка от финансиращата съответната мярка програма.

Мярка «„Насърчаване на активния живот на възрастните хора и

остаряване в добро здраве »

1) Приоритет и специфична цел от ПРЧР, по която се определя мярката

Мярката се финансира в рамките на Приоритет 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“, Специфична цел 4 „Насърчаване на адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените, на активен живот за възрастните хора и остаряване в добро здраве, както и на здравословна и добре приспособена работна среда, която отчита рисковете за здравето“ на ПРЧР 2021-2027.

Мярката съдържа интервенции по група дейности „*Мерки за активен живот на възрастните хора в пенсионна възраст и остаряване в добро здраве*“

2) Цел на конкретната мярка от СВOMP

Мярката ще допринесе към изпълнението на СЦ 3 „Развитие на човешкия потенциал“ на стратегията на СВOMP чрез инвестиции.

3) Целева група или групи и идентифицираните техни местни проблеми и потребности, които мярката адресира

Целеви групи на мярката са възрастни лица, над 55 годишна възраст.

4) Анализ за необходимостта от мярката на територията на МИГ – конкретни местни специфики и обстоятелства;

Мярката е обоснована от следните специфики и обстоятелства на територията:

- Данните за възрастовата структура на населението на МИГ Кирково - Златоград за периода от 2017 до 2021 г. показват, че населението на територията на МИГ е с влошена възрастова структура. Броят на населението в над трудоспособна възраст и в двете общини е два пъти по-голям от населението в под трудоспособна възраст.
- Застаряващо население, което е характерно за територията на цялата страна. Големият брой възрастни хора в селата се нуждаят от социални и здравни грижи. Необходими са мерки за осигуряване на подготвени кадри, които да са в помощ на възрастните хора
- Продължаващо обедняване на пенсионерите, което засилва социалната им изолация.
- Предвид броя и възрастовата структура на населението лекарите и

стоматолозите са недостатъчни и те не са в състояние да осигуряват ефективно допълнително здравно обслужване на населението. Процесът по обслужване се затруднява още повече от многото на брой и отдалечени едно от друго населени места. Подобряването на медицинското обслужване е свързано с привличане на специалисти в малките населени места, инвестиции в сграден фонд и провеждане на здравни кампании за превенция на обществено значими заболявания.

- Основните демографски проблеми (застаряване на населението, миграцията и безработица) са и факторът определящ рисковите групи сред населението, в т.ч. възрастните самотно живеещите лица. Сред най-уязвими са самотно живеещите които се увеличават, както и нуждите им от подкрепа в ежедневието, особено в изолирани малки населени места, с крайно ограничен достъп до здравни грижи и услуги.

5) Допустими типове бенефициенти за изпълнение на мярката и защо са избрани тези типове бенефициенти; допустимо партньорство (ако е приложимо);

Допустими бенефициенти по мярката са:

- Неправителствени организации;
- читалища;
- доставчици на здравни услуги;
- общини;
- работодатели;

Допустимите бенефициенти (кандидати и партньори) следва да имат адресна регистрация и да извършват дейността си на територията на МИГ.

Партньорствата по проектите в изпълнение на СВОМР са възможни, но не са задължителни. Партньорите като вид организации трябва да съвпадат с тези, посочени в таблицата по-горе.

Кандидатите следва да отговарят на условията за бенефициент, определени в ЗУСЕФСУ и в приложимата под-законова нормативна уредба, както и на условията, определени от УО в поканата за подбор на СВОМР.

Подробните изисквания към бенефициентите ще бъдат включени в Насоките за кандидатстване.

6) Допустими дейности, вкл. специфични за територията и за целевите групи и техните потребности, конкретно необходими

за реализация на мярката;

Допустимите дейности включват:

- Мерки за насърчаване на възрастните хора за по-дълго участие на пазара на труда (мотивиране за работа, разясняване на възможностите за различни форми на труд, подпомагане за започване на надомна работа или работа от разстояние и др.), насочване към работодатели и помощ при кандидатстване за работа и др.
- Активиране на възрастните хора чрез насърчаване на активно социално поведение и доброволчество, инициране, организиране и включване в различни форми на участие в местни инициативи или инициативи за взаимопомощ във връзка с актуални за възрастните хора проблеми.
- Мерки за осигуряване опазване на здравето чрез превенция на заболяванията и грижа за здравето, в т.ч. провеждане на информационни събития, обучение по първа помощ, бедствена готовност, психо-социална подкрепа, информиране за възможности за рехабилитация и поддържаща здравео активност и др., вкл. с активното участие на самите възрастни хора в организацията и провеждането на дейностите с цел ангажираност и активност.

Видовете дейности отговарят на принципа „Ненанасяне на значителна вреда“, тъй като не се очаква да имат значителноотрицателно въздействие върху околната среда поради тяхното естество. Видовете действия ще бъдат в съответствие с принципите, залегнали в Хартата на основните права на ЕС (ХОП) и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ).“

7) Условия за допустимост на разходите

Допустимите разходи се определят на база изискванията на глава 5, раздел I от ЗУСЕФСУ, разпоредбите на Регламент № 2018/1046, Регламент (ЕС) 2021/1057, Регламент (ЕС) 2021/1060 и приложимото национално законодателство за финансовата рамка 2021 – 2027.

На основание чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕФСУ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ.“

За всяка една процедура в изпълнение на СВОМР, в Условиата за кандидатстване, МИГ следва да посочат конкретно видовете разходи.

Съгласно чл. 53 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, в случай че общите разходи за дадена операция **не надвишават 200 000 EUR**, приносът, предоставен на бенефициента е под формата на **единични разходи, еднократни суми или единни ставки**, с изключение на операциите, подкрепата за които представлява държавна помощ. При прилагане на **опростено отчитане на разходите** се спазват разпоредбите на чл. 55. от ЗУСЕФСУ и чл. 53, 54 в), чл. 56 и чл. 94(2) от Регламент (ЕС) № 2021/1060 на Европейския парламент“.

По проектите на МИГ ще е задължително прилагането на опростено отчитане на разходите, като типът опростено отчитане ще се разпише в Условиата за кандидатстване, съгласно Методология/и на УО на ПРЧР за прилагане на варианти за опростено отчитане на разходи, която/ито ще бъде/ат предоставена/и от УО допълнително.

Неизчерпателен списък на типовете допустими разходи:

- разходи за възнаграждения;
- разходи за командировки;
- разходи за закупуване на материали и консумативи;
- разходи за дълготрайни материални активи- разходи за закупуване на обзавеждане и оборудване, когато тази покупка е крайно необходима за постигане на целта на операцията, или тези вещи са напълно амортизирани по време на операцията или закупуването им е най-икономичният вариант – *следва да се обоснове и аргументира необходимостта от тези разходи;*
- разходи за обучения;
- разходи, произтичащи от договори за изработка/услуга или договори за поръчка, по редана ЗЗД, пряко свързани и необходими за изпълнение на проектните дейности (например: за обучения, за наем на зали, за организиране на събития, за изготвяне на анализи и проучвания, за разработване на програми и др.);
- разходи за застраховка;

- разходи за видимост, прозрачност и комуникация, като същите задължително са част от допустимите разходи за организация и управление;

- разходи за организация и управление;

В СВОМР следва да бъдат включени видовете разходи, които отговарят на включените дейности по съответната мярка.

Недопустими разходи:

- разходи, финансирани по друга операция, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, от бюджета на Общността или от друга донорска програма;

- глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;

- комисионите и загубите от курсови разлики при обмяна на чужда валута, с изключение на случаите на предоставянето на финансова подкрепа чрез финансови инструменти;

- възстановим данък върху добавената стойност;

- разходи за закупуване на моторни превозни средства,

- разходите за гаранции, осигурени от банка или от друга финансова институция, с изключение на разходите по финансови инструменти;

- лихви по дългове, освен във връзка с безвъзмездни средства, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;

- субсидиране на лихва по одобрени схеми за държавни помощи и разносните зафинансови трансакции;

- разходи за закупуване на земя и недвижимо имущество, както и закупуването на инфраструктура;

- закупуване на материални активи втора употреба;

- разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и/или попълването на документите за кандидатстване за финансова подкрепа.

На основание чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕФСУ не са допустими разходи за

проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ.

8) Бюджет на мярката; интензитет на финансовата помощ; финансови параметри за проектите (минимална и максимална стойност);

Общият бюджет на мярката е 306 399 лв.

Минималният размер на общите допустими разходи за всеки проект е в рамките на 20 000 лв.

Максималният размер на общите допустими разходи за всеки проект е в рамките на 153 200 лв.

Максималният интензитет на помощта е до 100 % от общата стойност на допустимите разходи.

9) Показатели за краен продукт и за резултат, вкл. специфични на МИГ, ако е приложимо

Индикатори /показатели/ за краен продукт и за резултат	Вид на индикаторите
За краен продукт	Участници на 55 и повечегодини
За резултат	Участници на 55 и повече години, получили подкрепа чрез мерки за активен начин на живот;

10) Режим на минимални помощи;

Мерките по ПРЧР ще се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ (правилото de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013 г. и последващи изменения на нормативната уредба в областта на държавните и минималните помощи.

Кандидати и/или партньори са недопустими да получат минимална

	<p>помощ, съответно и да бъдат бенефициенти по мерките на ПРЧР за ВОМР, ако попадат в забранителните режими на помощ в съответствие с Регламент (ЕС) № 1407/2013г. и последващи изменения на нормативната уредба в областта на държавните и минималните помощи.</p> <p>11) Критерии за подбор на проекти по мярката. Индикативните критерии за подбор на проекти включват:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Брой лица, обхванати от проекти, свързан с подкрепа за дейности за социално включване - Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания - Участници на 55 и повече години, получили подкрепа - Участници, получили квалификация <p>Критериите подлежат на конкретизация в Насоките за кандидатстване, при обявяване на процедура за прием на проекти по мярката.</p> <p>12) Други елементи, когато е приложимо, според указанията на всяка от финансиращата съответната мярка програма.</p>
<p><i>ПКИП 2021 – 2027 г. (ЕФРР)</i></p>	<p>Мярка «Насърчаване на иновациите в МСП»</p> <p>1) Описание на целите и обхвата на мярката</p> <p>Мярката се изпълнява в съответствие с Приоритет 1 „Специфична цел „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии“ и Приоритет 2, Специфична цел „Насърчаване на прехода към кръгова и ресурсоефективна икономика“.</p> <p>Тя допринася за изпълнението на СЦ 1 на СВОМР „СЦ 1: Подобряване на конкурентоспособността на местната икономика“, чрез подкрепа за инвестиции в областта на иновациите за малки и средни предприятия извън земеделския сектор.</p> <p>Подкрепата ще бъде организирана в съответствие с областите на интелигентна специализация, определени в Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027: Информатика и ИКТ, Мехатроника, Индустрия за здравословен живот и биотехнологии, Нови технологии в креативните и рекреативни индустрии, Чисти технологии,</p>

Кръгова и нисковъглеродна икономика. Приоритетни за финансиране на регионално ниво (NUTS 3) ще бъдат изведените тематични области, посочени в ИСИС 2021-2027 г., които имат доказан научен и фирмен капацитет в съответната област на интелигентна специализация и доказана активност в програмен период 2014-2020 (регионална приоритизация).

При избор на двата приоритета в стратегията за местно развитие, за намаляване на административната тежест, е предвидено да се обявява една процедура, като следва да бъдат избираеми всички области на ИСИС 21-27 и бюджетът ще се формира от двата приоритета.

Очакваният принос от изпълнението на мярката е повишаване на иновационната активност на предприятията. Чрез изпълнението на подобен вид проекти ще се създадат условия за въвеждане на местно ниво в предприятията на интелигентни и ориентирани към новите технологии решения, както и на устойчиви и адаптирани към новите тенденции на развитие на икономиката производства.

2) Допустими получатели

Допустими бенефициенти по мярката са малки и средни предприятия извън земеделския и горския сектор, при спазване на демаркацията между ПКИП и СПРЗСР.

В рамките на избраните мерки няма да бъдат подкрепяни дейности, финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма, като проверката ще се извършва на ниво индивидуален проект. Със средства от ПКИП не се допуска финансиране на проекти, изпълнявани от предприятия, които не са допустими съгласно синергията и допълняемостта на ПКИП с други програми. МИГ ще следи на ниво процедура да не се допуска подпомагане на едно и също предприятие за сходни дейности.

При изпълнението на мярката ще се следи за съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им за периода 2021-2027.

Конкретните изисквания към кандидатите подлежат на публикуване при утвърждаване на Указания на УО и при публикуване на Насоки за кандидатстване за прием на проекти по мярката по СВOMP.

3) Допустими дейности и разходи

Индикативните дейности за финансиране включват:

- Подкрепа за внедряване на иновации в предприятията: въвеждане на продуктова иновация или иновация в бизнес процесите, вкл. маркетингова и организационна иновация съгласно тематични области „Информатика и ИКТ“, „Мехатроника“, „Индустрия за здравословен живот и биотехнологии“, „Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии“ на ИСИС 21-27.
- Подкрепа за внедряване на иновации в предприятията: въвеждане на продуктова иновация или иновация в бизнес процесите, вкл. маркетингова и организационна иновация съгласно тематична област „Чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика“ на ИСИС 21-27

При изпълнението на дейностите следва да се прилагат принципите на равните възможности за всички, включително възможностите за достъп за хора с увреждания, чрез интегрирането на принципа на недискриминация.

При изпълнение на мярката ще се следи за съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им за периода 2021-2027.

4) Определени финансови параметри за проектните предложения – минимален и максимален размер на общите допустими разходи и минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ

Финансовите параметри ще се определят след публикуване на Указания на УО на ПКИП.

Към момента е определен индикативен минимален размер на безвъзмездната финансова помощ на един проект - 20 000 лв. и индикативен максимален размер на безвъзмездната финансова помощ на един проект – 391 160 лв.

5) Интензитет на финансовата помощ

Интензитетът на финансовата помощ ще се определи след публикуване на Указания на УО на ПКИП.

Подкрепата ще се предоставя в режим на помощ „de minimis“ съгласно

Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функциониране на Европейския съюз към помощта „de minimis“;

б) Обективни и измерими критерии за оценка на проектите

Индикативните критерии за подбор на проекти включват:

- критерии за иновативност: патенти; права на интелектуална собственост, опит на кандидата, НИРД, сътрудничество с научни организации; новост на иновациите; пазарна приложимост; екоиновации, кръгови модели и др.
- критерии за устойчивост - марж на печалбата, БДС, производителност, приходи от износ; коефициент на задлъжнялост; инвестиционна дейност; внедрени стандарти и системи за качество; вътрешна норма на възвръщаемост; ефективност на производствените разходи; качество на бизнес плана; заетост и др.

Критериите подлежат на конкретизация след ще се определят след публикуване на Указания на УО на ПКПП и на етапа на публикуване на Насоки за кандидатстване за прием на проекти по мярката на СВОМР.

Мярка «Подобряване на достъпа до образование»

1) Описание на целите и обхвата на мярката

Мярката се изпълнява като част от Приоритет 1 Приобщаващо образование и образователна интеграция, СЦ по чл. 4, „Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализирани общности като ромите“, група дейности Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери“ на ПО 2021-2027.

Мярката допринася за изпълнението на СЦ 3 на СВОМР „Развитие на човешкия потенциал“ чрез подкрепа на дейности за подобряване на достъпа до образование.

Мярката адресира идентифицираните нужди, проблеми и потенциал на територията на МИГ.

2) Допустими получатели

Допустими бенефициенти по мярката са:

- Участници в образователния процес,
- институции от предучилищното и училищното образование,

ПО 2021 – 2027
г. (ЕФРР,
ЕСФ+)

- общини,
- неправителствени организации

Допустимите бенефициенти следва да имат адресна регистрация и да извършват дейността си на територията на МИГ.

Кандидатите следва да отговарят на условията за бенефициент, определени в ЗУСЕФСУ и в приложимата под-законова нормативна уредба, както и на условията, определени от УО в поканата за подбор на СВОМР.

Подробните изисквания към бенефициентите ще бъдат включени в Насоките за кандидатстване.

3) Допустими дейности и разходи

Допустимите за финансиране дейности по мярката включват:

- Повишаване на уменията на децата и учениците за обучение и общуване в мултикултурна среда, включително психологическа подкрепа и допълнителни обучения за деца/ученици с образователни затруднения, в т.ч. допълнителни обучения по български език, споделяне на културна идентичност и ценности;
- Повишаване на капацитета и квалификацията на педагогическите специалисти и непедagogическия персонал, вкл. Образователните медиатори за работа в мултикултурна образователна среда;
- Насърчаване създаването на училищни общности, в които ученици, родители, учители и лидерски екип развиват умения за ефективно и равноправно взаимодействие в мултикултурна образователна среда;
- Подкрепа за интензивна работа с родители: кратки обучения на родители относно техните права и задължения, свързани с образованието на децата им и за формиране у тях на мотивация за активно приобщаване на децата им в системата на предучилищното и училищното образование, в т.ч. чрез участие на образователни медиатори.
- Подкрепа за осигуряване на достъп до качествено образование и за преодоляване на нефинансови бариери в малките населени места и в труднодостъпните райони, чрез осигуряване на транспорт, хранене, ученическо общежитие; мобилност на преподаватели и адаптиране към работна среда в различни райони и с различни групи ученици, вкл. адаптационни програми и социални пакети за млади учители.
- Подкрепа за приобщаваща образователна среда, осигуряване на учебници, познавателни книжки за децата в задължителна предучилищна възраст, учебни пособия и материали; допълнителна работа на педагогическите специалисти с ученици от маргинализирани групи (включително през лятото);
- Подкрепа за ангажиране на местните общности с образователната

	<p>институция, чрез инициативи като например доброволчески кампании в подкрепа на съответното училище;</p> <p>4) Определени финансови параметри за проектните предложения – минимален и максимален размер на общите допустими разходи и минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ</p> <p>Общият бюджет на мярката е 977 900 лв.. Минималният размер на общите допустими разходи за всеки проект е в рамките на 20 000 лева. Максималният размер на общите допустими разходи за всеки проект е в рамките на 391 160 лв.</p> <p>5) Интензитет на финансовата помощ</p> <p>Максималният интензитет на помощта е до 100 % от общата стойност на допустимите разходи.</p> <p>6) Обективни и измерими критерии за оценка на проектите</p> <p>Индикативните критерии за подбор на проекти включват:</p> <ul style="list-style-type: none"> - лица, получили подкрепа за социално включване - лица, участвали в обучения/информационни срещи / семинари - Участници, ангажирани в образование и обучение след операцията; - Лица, получили квалификация - Деца и ученици с подобрени образователни резултати - Брой деца и ученици, получили подкрепа - Брой обучен педагогически и непедagogически персонал - Брой обхванати институции от предучилищното и училищното образование <p>Критериите подлежат на детайлизация след публикуване на Указания на УО на ПО 2021-2027 и в рамките на Насоките за кандидатстване, при прием на проекти по мярката на СВOMP.</p> <p>7) Други елементи, когато е приложимо, според указанията на всяка от финансиращата съответната мярка програма.</p>
<p>ПОС 2021 – 2027 г. (ЕФРР)</p>	<p>Мярка „Повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците както и информационни и</p>

разяснителни кампании за заинтересованите страни и населението“

1) Описание на целите и обхвата на мярката

Мярката допринася за изпълнението на СЦ 2 на СВОМР и включва мерките, насочени към управлението на битовите отпадъци в задълженията на общините по Закона за управление на отпадъците. Чрез мярката по подхода ВОМР да се допринесе за подпомагане на местно и регионално ниво на повишаване на осведомеността на населението за целите за управление на отпадъците с фокус към битовите и строителните отпадъци, за правата, задълженията, възможностите и добри практики, за устойчиво потребление и прехода към кръгова икономика.

Препоръчително е да се предвиди и подпомагане за разпространение на възможности на практика за предотвратяване образуването на отпадъци на ниво домакинство, квартал, населено място, община и регион за управление на отпадъците. Информационните и разяснителни кампании към населението следва да са насочени към спазване на йерархията за управлението на отпадъците и за намаляване на количеството депонирани битови отпадъци, подобряване на качеството на услугата и управление на битовите отпадъци на местно и регионално ниво, намаляване на замърсяването с отпадъци, в т.ч. нерегламентираното изхвърляне на отпадъци, права и задължения за участниците в процесите по управление на отпадъците и др.

2) Допустими получатели

Допустими кандидати по мярката са:

- Общини;
- Юридически лица с нестопанска цел

ЮЛНЦ следва да са регистрирани по съответния ред най-малко преди 18 месеца, предхождащи месеца, в който е подадено проектното предложение, и да са регистрирани на територията на МИГ.

ЮЛНЦ следва да бъдат сдружения, вписани в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел или създадени по реда на специален закон, и които като цел на организацията в устава/учредителния акт са разписали такива текстове, от които да е видно, че поне една от целите на организацията е свързана със защита/опазване на околната среда. Практически опит в областта на отпадъците, кръгова икономика, устойчиво развитие следва да се оценява като предимство.

Партньорството е задължително, когато бенефициент не е община. В този случай партньорът трябва да е общината/общините, към чието население са насочени дейностите. Партньорът/партньорите трябва да отговарят на

изискванията за допустими бенефициенти. Партньорствата не е необходимо да бъдат регистрирани в съда, но правата и задълженията между страните по кандидатстване и изпълнение на мярката следва да бъдат уредени в споразумение.

Конкретните изисквания към бенефициентите ще бъдат включени в Насоките за кандидатстване и след публикуване на Указания на ПОС 2021-2027.

3) Допустими дейности и разходи

- **Допустими дейности:** организиране и провеждане на събития (*кръгли маси, работни срещи, представяне в медията, други подходящи*); разработване на брошури и други информационни материали, подпомагачи повишаването на осведомеността на населението за управлението на отпадъците в съответното населено място, община, регион за управление на отпадъците; разработване на онлайн информационни портали
- Препоръчително е да се предвиди и подпомагане за разпространение на възможности на практика за предотвратяване образуването на отпадъци на ниво домакинство, квартал, населено място, община и регион за управление на отпадъците. Информационните и разяснителни кампании към населението следва да са насочени към спазване на йерархията за управлението на отпадъците и за намаляване на количеството депонирани битови отпадъци, подобряване на качеството на услугата и управление на битовите отпадъци на местно и регионално ниво, намаляване на замърсяването с отпадъци, в т.ч. нерегламентираното изхвърляне на отпадъци, права и задължения за участниците в процесите по управление на отпадъците и др.

Събитията трябва да са насочени към разпространение информация за правата и задълженията на участващите в управлението на битовите и строителните отпадъци в съответното населено място, община, регион за управление на отпадъците; съществуващи системи за управлението на отпадъците, планирани бъдещи инвестиции за управлението на отпадъците за постигане на целите към 2030 г.; практически възможностите за спазване на високите нива на йерархията за управление на битовите отпадъци в съответното населено място; добри практики и поведение за предотвратяване образуването на отпадъците, устойчиво потребление и кръгова икономика и др. за подобряване качеството на услугата по управление на битовите отпадъци, които е подходящо да се приложат в населеното място, община; системи за мониторинг на отпадъците; предотвратяване нерагламентирано изхвърляне на отпадъци и др. подходящи, разработване на онлайн информационни портали, предоставящи практическа информация за системата за управление на

	<p>битовите отпадъци на ниво населено място/община/регион за управление на отпадъците; за практическите възможности за разделно събиране на отпадъци и за предотвратяване образуването на битови отпадъци; за повишаване на общественото самосъзнание за спазване на високите нива на йерархията за управление на битовите отпадъци, и др.</p> <p>➤</p> <p>➤ Недопустими дейности: подготовка и извършване на СМР, закупуване на съдове, техника, оборудване, съоръжения и друго движима и недвижима техника и оборудване, на земя и сгради; дейности, финансирани със средства от продуктови такси /лицензионни възнаграждения по реда на Закона за управление на отпадъците.</p> <p>4) Определени финансови параметри за проектните предложения</p> <p>Минималният размер на БФП на един проект е 10 000 лв. Максималният размер на БФП на един проект е 63 743 лв.</p> <p>Условията подлежат на изменение след публикуване на Указания на УО на ПОС 2021-2027.</p> <p>5) Интензитет на финансовата помощ</p> <p>Максималният интензитет на помощта е до 100 % от общата стойност на допустимите разходи.</p> <p>6) Критерии за оценка на проектите</p> <p>Индикативните критерии за подбор на проекти включват:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обхванато население - Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности за трансфер на знания <p>Критериите подлежат на изменение след публикуване на Указания на УО на ПОС 2021-2027.</p>	
6. Финансов план, включващ планираните средства от всеки фонд и всяка от финансиращите програми:		
<i>Код на мярката</i>	<i>Име на мярката</i>	<i>Общо за периода на стратегията</i> <i>лева</i>

	Мерки, финансирани от СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)	
	Инвестиции в земеделски стопанства	350 000
	Инвестиции за преработка на селскостопански продукти	500 000
	Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони	1 500 000
	Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура в селските райони	1 500 000
	Мерки, които не са част от СПРЗСР 2023 – 2027 г., но са включени в Регламент (ЕС) № 2021/2115 (финансирани от ЕЗФРСР)	
	Инвестиции за опазване и развитие на природните и културни ресурси /туризъм/	350 550
	Мярка „Дейности за сътрудничество и тяхната подготовка (ЕЗФРСР)“	
	Сътрудничество и подготвителни дейности за него	200 000
	Мярка „Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегия за ВОМР и нейното популяризиране“ <i>(До 25% от средствата на ред „Общо средства за стратегията, финансирани от ЕЗФРСР)</i>	
	Управление, мониторинг и оценка на СВОМР и нейното популяризиране	1 466 850
	ОБЩО СРЕДСТВА ЗА СТРАТЕГИЯТА, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕЗФРСР	5 867 400
	Мерки, финансирани от ПРЧР 2021 – 2027 г. (ЕСФ+)	
	Насърчаване на заетостта и мерки за активизиране на безработни, неактивни лица и лица от уязвимите групи	730 000

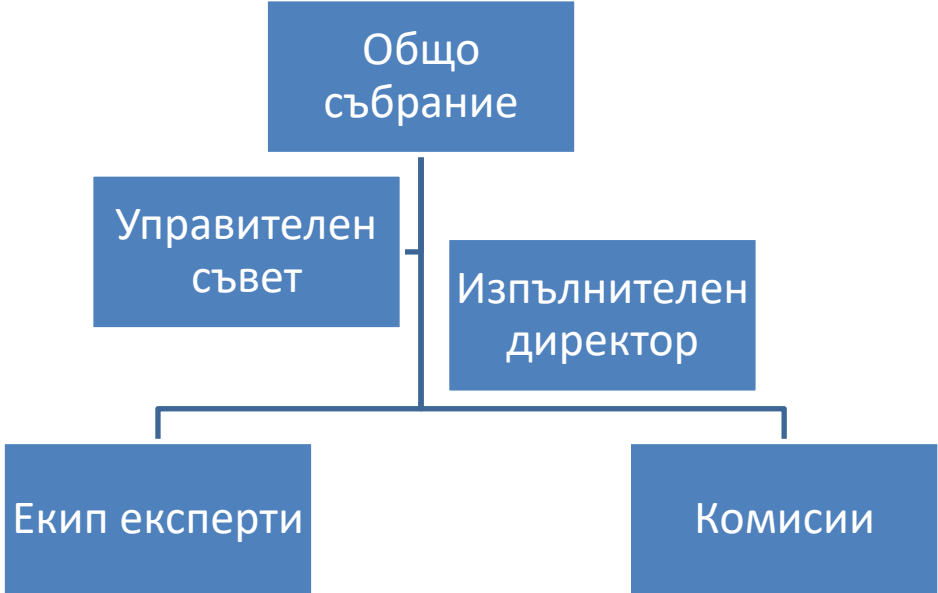
	Насърчаване на активния живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве	306 399
	Мерки, финансирани от ПКПП 2021 – 2027 г. (ЕФРР)	
	Насърчаване на иновациите в МСП	1 564 640
	Мерки, финансирани от ПО 2021 – 2027 г. (ЕФРР, ЕСФ+)	
	Подобряване на достъпа за образование	977 900
	Мерки, финансирани от ПОС 2021 – 2027 г. (ЕФРР)	
	Повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците както и информационни и разяснителни кампании за заинтересованите страни и населението	63 743
	ОБЩО ЗА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР:	9 510 083,09

7. Описание на уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията:

7.1. Организационна структура на МИГ:

<i>- Организационна структура/схема.</i>	Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА КИРКОВО – ЗЛАТОГРАД” е юридическо лице с нестопанска цел за извършване на общественополезна дейност, регистрирано съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел, с територия на действие, съвпадаща с границите на общините Кирково и Златоград. Членове на сдружението са физически лица с постоянен адрес и юридически лица със седалище на територията на действие на Сдружението, които съдействат за постигане на целите на Сдружението, както и за осъществяването на СВОМР на МИГ Кирково – Златоград, ангажирани с дейността на Сдружението според своите възможности. Нов член на Сдружението се приема с решение на
--	--

	<p>Общото събрание.</p> <p>Върховен орган на сдружението е Общото събрание, което се състои от всички членове на сдружението. Численост на общото събрание е 34 членове, представители на идентифицираните групи заинтересовани страни във връзка с изпълнението на СВОМР. В Общото събрание членуват лица от следните сектори:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ публичен сектор – 11,78 %, 4 членове ▪ стопански сектор – 44,11 %, 15 членове ▪ нестопански сектор – 44,11 %, 15 членове <p>Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА КИРКОВО – ЗЛАТОГРАД” има колективен управителен орган - „Управителен съвет”. Управителният съвет (УС) се избира от Общото събрание. Управителният съвет се избира с мандат 5 години.</p> <p>В следващата графика е представена организационната структура на Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА КИРКОВО – ЗЛАТОГРАД”:</p> <pre>graph TD; A[Общо събрание] --- B[Управителен съвет]; A --- C[Изпълнителен директор]; C --- D[Екип експерти]; C --- E[Комисии]</pre>
--	--

7.2. Управление на МИГ:

<p>- <i>Органи за управление и контрол;</i></p>	<p>Общо събрание:</p> <p>Общото събрание се свиква на редовно заседание най-малко веднъж годишно до края на м. април от управителния съвет по негова инициатива или по искане на една трета от членовете на сдружението. Ако в последния случай управителният съвет в месечен срок не отправи писмено покана за свикване на общото събрание, то се свиква от съда по седалището на сдружението по</p>
---	--

писмено искане на заинтересуваните членове или натоварено от тях лице. Поканата трябва да съдържа дневния ред, датата, часа и мястото за провеждането на общото събрание и по чия инициатива то се свиква. Поканата се публикува на страницата на сдружението и се поставя на мястото за обявления в сградата, в която се намира управлението на сдружението, най-малко две седмици преди насрочения ден.

Общото събрание е законно, ако присъстват повече от половината от всички членове. При липса на кворум събранието се отлага с един час по-късно на същото място и при същия дневен ред и може да се проведе, колкото и членове да се явят. Всеки член на общото събрание има право на един глас. Член на общото събрание няма право на глас при решаването на въпроси, отнасящи се до:

- него, неговия съпруг(а) или роднини по права линия - без ограничения, по сребрена линия - до четвърта степен, или по сватовство - до втора степен включително;
- юридически лица, в които той е управител или може да наложи или възпрепятства вземането на решения.

Един член може да представлява най-много още един член на общото събрание въз основа на писмено пълномощно. Преупълномощаване не се допуска. Гласуването на общото събрание е явно. Събранието може да реши да се гласува тайно. Решенията на общото събрание се вземат с мнозинство от присъстващите. По въпроси, които не са включени в обявения в поканата дневен ред, не може да се вземат решения. Решенията за изменение и допълнение на Устава и за прекратяване или преобразуване на Сдружението се вземат с мнозинство 2/3 от присъстващите.

Управителен съвет:

Заседанията на управителния съвет се провеждат най-малко веднъж на три месеца и се свикват от председателя, който не по-късно от 7 дни преди датата на заседанието изпраща писмена покана до всички негови членове, в която се посочват датата, часът, мястото и дневният ред на заседанието. Председателят е длъжен да свика заседание на управителния съвет при писмено искане на една трета от членовете му. Ако председателят не свика заседание на управителния съвет в седмичен срок, то може да се свика от всеки един от заинтересуваните членове на управителния съвет. При отсъствие на председателя заседанието се ръководи от определен от

	<p>управителния съвет негов член.</p> <p>Заседанията на Управителния съвет се ръководят от Председателя, а в негово отсъствие - от друг член на УС, определен съобразно устава на Сдружението.</p> <p>Изпълнителният директор участва в заседанията на Управителния съвет с право на съвещателен глас.</p> <p>Заседанията на управителния съвет се провеждат най-малко веднъж на три месеца и се свикват от председателя, който не по-късно от 7 дни преди датата на заседанието изпраща писмена покана до всички негови членове, в която се посочват датата, часът, мястото и дневният ред на заседанието. Членовете на съвета незабавно докладват на председателя на управителния съвет за настъпили обстоятелства, които считат, че са от съществено значение за дейността на Сдружението. Председателят е длъжен да свика заседание на управителния съвет при писмено искане на една трета от членовете му. Ако председателят не свика заседание на управителния съвет в седмичен срок, то може да се свика от всеки един от заинтересуваните членове на управителния съвет. Изпълнителният директор на МИГ Кирково - Златоград участва в заседанията на Управителния съвет с право на съвещателен глас. Решенията на управителния съвет се приемат с явно гласуване, освен когато съвета не реши друго. Решенията относно 1) предоставяне на имущество на Сдружението след неговото прекратяване и провеждане на процедура по ликвидация; 2) разпореждане с имуществото на сдружението и 3) определяне реда и организиране извършването на дейността на Сдружението се вземат с мнозинство от присъстващите.</p>
<p>- Описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.</p>	<p>Изисквания към изпълнителния директор и персонала:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Изисквания за позиция Изпълнителния директор:<ol style="list-style-type: none"> 1. завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“; 2. професионален стаж най-малко 5 години; 3. управленски опит най-малко две години; 4. опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни донори.

	<p>Изпълнителният директор се избира по решение на УС. Договорът с ИД се подписва от Председателя на УС. За своята работа ИД се отчита пред УС.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Изисквания за позиция Експерт по прилагане на стратегията за ВОМР:<ol style="list-style-type: none"> 1. завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“; 2. професионален стаж най-малко две години ▪ Изисквания за позиция Счетоводител:<ol style="list-style-type: none"> 1. прилагат се изискванията на чл. 35 от Закона за счетоводството <p>Никой от служителите на МИГ не може да бъде членове на колективния управителен орган или на контролния орган на МИГ и да са свързани лица с членовете на колективния управителен орган или на контролния орган на МИГ по смисъла на § 1 от допълнителните разпоредби на Търговския закон.</p> <p>За осигуряване на експерти по гореизброените позиции е сключено писмено споразумение (отделно за всеки от тях) за последващо наемане по трудов договор, в случай на одобрение на заявлението за предоставяне на финансова помощ по под-мярка 19.2. с 3 лица, отговарящи на изискванията и притежаващи необходимия опит.</p> <p>Експертите, с които е сключено споразумение са притежават необходимият опит и квалификация за гарантиране на административното функциониране на МИГ Кирково – Златоград и успешното изпълнение на Стратегията за ВОМР.</p> <p>За посочените позиции са съставени длъжностни характеристики, в които подробно са описани изискванията за заемане на длъжността, правата, задълженията, подчиненост и взаимодействие за всяка длъжност.</p>
7.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:	
- <i>Административен капацитет;</i>	МИГ Кирково - Златоград притежава необходимия административен капацитет за изпълнение на стратегията за ВОМР.
- <i>Материално –</i>	МИГ разполага със самостоятелен офис с площ 18 кв.м. - офис и 1 (едно) архивно помещение с площ 6 кв.м. в административна

технически капацитет;

сграда общинска собственост, за което МИГ има сключен Договор за наем с община Кирково. Офисът се намира на нивото на прилежащия терен, с осигурен безпрепятствения достъп за хора с увреждания. Освен офиса, МИГ Кирково - Златоград разполага със зала за провеждане на срещи и заседания, която се намира в сградата на общинска администрация Кирково. Залата е предоставена на МИГ Кирково – Златоград за безвъзмездно ползване. При необходимост, в сградата на общинска администрация Златоград също ще бъде осигурена за провеждане на срещи и заседания. МИГ Кирково - Златоград разполага с от 4,5 % от необходимия финансов ресурс за управление на стратегията.

7.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

За проследяване напредъка в изпълнението на дейностите и резултатите от прилагане на Стратегията за ВОМР, МИГ прилага система за *текущ мониторинг и оценка*. Тази система включва всички дейности за мониторинг и оценка:

- текущо събиране на данни за мониторинговите индикатори и актуализиране на индикаторите.
- обобщаване и анализ на събраните данни по мониторинговите индикатори - най-малкото един път годишно;
- външна *оперативна оценка*, свързана с оперативни или стратегически въпроси по изпълнение на Стратегията за ВОМР като цяло или отделни приоритети или мерки, при необходимост.
- външна *междинната оценка*, при необходимост;
- *последваща оценка* в последната година от изпълнението на Стратегията за ВОМР – 2023 г.

Основната цел на системата за текущ мониторинг и оценка е да следи непрекъснато процеса на изпълнение на Стратегията за ВОМР и промените в средата, за да се анализира своевременно напредъкът, качество и проблемите в изпълнението, и да се предприемат навременни корекции, ако това е необходимо.

Планирането и изпълнението на дейностите за текущ мониторинг и оценка е отговорност на Екипа на МИГ Кирково - Златоград. Провеждането на външните оперативни, междинни или последващи оценки се планира и подпомага от Екипа на МИГ и се изпълнява от външни независими оценители.

МИГ ще наблюдава напредъка и качеството на изпълнението на стратегията за местно развитие с помощта на финансови индикатори, изходни индикатори, индикатори за резултат.

Информацията за финансовите индикатори, изходните индикатори и индикаторите за резултат ще се събират за всеки проект и ще се обобщават по мерки, приоритети и за Стратегията за ВОМР като цяло. Тези индикатори ще се актуализират регулярно след

възникване на промяна (например сключване на нов договор, подадена заявка за плащане, или приключване на изпълнението на договор).

За събиране на информацията за изходните индикатори и за индикаторите за резултат във заявката за кандидатстване ще е включен раздел с целеви стойности на индикаторите: общи за Стратегията за ВОМР и специфични за проекта. След приключване на договора от бенефициента ще се събира информация за фактическото изпълнение на посочените индикатори. Достоверността на подадената от бенефициента информация ще се проверява от Екипа на МИГ Кирково - Златоград.

Системата за мониторинг и оценка предвижда следните видове външни оценки на Стратегията за ВОМР:

Външна *оперативна оценка* на конкретни оперативни или стратегически въпроси се провежда, ако е необходима за целите на подготовката на Годишния доклад за напредъка или за задълбочено проучване на определени аспекти на изпълнение на Стратегията за ВОМР. Решение за провеждане на подобна оценка взема УС на МИГ Кирково - Златоград.

Външна *междинна оценка* се провежда, само ако е необходима за промяна на Стратегията или при възникване на значителни проблеми в изпълнение на Стратегията, затова нейните конкретни цели и методи се определят преди началото на провеждане. Всяка междинна оценка трябва да оцени напредъка в изпълнението на мерките на основата на изходните индикатори и индикаторите за резултат, да направи изводи и препоръки за подобряване на изпълнението. Решение за провеждане на външна *междинна оценка* взема УС на МИГ Кирково – Златоград.

За оценка на цялостното изпълнение на стратегията в края на нейното прилагане ще се извърши външна *последваща (ex-post)* оценка. Тя оценява използването на ресурсите, ефикасността и ефективността на изпълнението, въздействието и устойчивостта на основата на съпоставяне на постигнатото с предварително определените цели. Оценява се също приносът на Стратегията за ВОМР за изпълнение на целите на СПРЗСР 2023 – 2027 г., ОПРЧР 2021– 2027, ПОС 2021 – 2027 г., ПО 2021 – 2027 г. и ПК ИП 2021 – 2027 г. и хоризонталните политики на Общността. На база на оценката се извеждат факторите, определящи успеха/неуспеха на прилагането на стратегията за ВОМР и поуките за планиране и изпълнение на други подобни програми за развитие на територията. Оценката се прави в годината на приключване на прилагането на стратегията за ВОМР и при възможност след приключване на изпълнението на всички договори.

При всяка външна оценка Екипът на МИГ разработва Задание и провежда процедура за избор на оценители, оказва подкрепа за извършване на оценката чрез предоставяне на данни. Докладът за оценка се одобрява от УС на МИГ Кирково - Златоград и се публикува на интернет страницата на МИГ Кирково - Златоград.

Процедури за Годишните доклади за напредъка

МИГ Кирково - Златоград изготвя годишен доклад за отчитане изпълнението на СВОМР, както и други доклади, анализи, отчети, справки и други във връзка с изпълнението на стратегията за ВОМР, изисквани от УО на СПРЗСР 2023 - 2027 г. Годишните доклади се изготвят в срок до 30 януари и се представят за одобрение от УС на МИГ.

В срок до 15 февруари на всяка следващата календарна година (след одобрението на СВОМР) МИГ представя на УО на СПРЗСР 2023 - 2027 г. *годишен доклад за отчитане изпълнението на стратегията за ВОМР.*

Изготвянето на доклад включва:

- анализ на база мониторинг на индикаторите за срок на дейности по проектите, изпълнение на заложените финансови показатели, публичност и информираност, заложен и изпълнен резултат за всеки проект
- анализ на процеса на кандидатстване и изпълнение на проекти от бенефициенти към МИГ
- анализ на риска в изпълнението на проектите, създаване на регистър на риска при стартиране на всеки проект, проведени превантивни действия и предотвратяване на риска
- балансирано прилагане на мерките за периода.

Годишният доклад включва описание и анализ на средата и напредъка в изпълнение на целите и дейностите на Стратегията, дейностите по мониторинг и оценка на стратегията.

Процедура за промяна на стратегията за ВОМР

В съответствие с нормативните изисквания изменения на Стратегията за ВОМР са допустими в следните случаи:

- във връзка с промяна на приложимата нормативна уредба и/или във връзка с промяна на съответната програма;
- при наличие на очевидна грешка;
- по отношение на мониторинговите индикатори за резултат във връзка с промяна на финансовите параметри по предходната точка;
- по отношение на критериите за допустимост, в т. ч. минимална и максимална стойност на проектите и интензитет на помощта;

Горепосочените промени се извършват след одобрение на Управляващият орган на СПРЗСР 2023 - 2027 г., предхождано от Решение на колективния върховен орган на МИГ за промяна в одобрената стратегия за ВОМР, като тази промяна се отразява в Договора за изпълнение за изпълнение на стратегията за ВОМР между МИГ Кирково - Златоград и УО на СПРЗСР 2023 – 2027 г.

8. Описание на прилагането на хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 при изпълнението на стратегията:

Съответствието с хоризонталните принципи на ЕС по отношение на равенството между половете и недопускането на дискриминацията е съблюдавано в цялостния процес по разработване на настоящата стратегия за ВОМР и принципите, прилагани от Съюза за борба с дискриминацията и за равенството между половете в областта на европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) ще бъдат спазвани при всички дейности, в процеса на реализацията на стратегията за ВОМР на МИГ Кирково - Златоград.

Прилагането на принципа за равенство между половете и липса на дискриминация изисква система от мерки, които да компенсират изоставането, произтичащо от расовия или етнически произход, възраст или друга характеристика, която може да доведе до третирането на личността несправедливо.

МИГ Кирково - Златоград ще интегрира хоризонталните политики на ЕС в работата си, като се ангажира да прилага равни възможности за всички хора, независимо от тяхната раса, инвалидност, пол, възраст, сексуална ориентация, религия или други различия.

МИГ Кирково - Златоград ще проследява прилагат принципите за равенство на половете и липса на дискриминация при изпълнението на проектите, подкрепени стратегията за ВОМР. МИГ ще извършва оценка на въздействието в процеса на мониторинг и финална оценка на Стратегията за ВОМР.